

ZVONIMIR BALOG
DUJE BAŠIĆ
TOMA BEBIĆ
MILAN BEŠTIĆ
IVAN BOŽDAR
JANKO BUČAR
MARIJA BUKOVAC
VLADIMIR BULATOVIĆ VIB
BRANISLAV BRANA CRNČEVIĆ
VESNA DENČIĆ
MIROSLAV DOLENEC DRAVSKI
ZVONIMIR DRVAR
ANTE DUKIĆ
VUK GLIGORIJEVIĆ
VLADO GOTOVAC
FADIL HADŽIĆ
ZDENKA HERŠAK
ZDRAVKO HORVAT
RADOMIR RADE JOVANOVIĆ
VLADIMIR JOVIČEVIĆ JOV
JURAJ JURJEVIĆ
PAVAO PAJO KANIŽAJ
MILAN KAUČIĆ
ANTE KESIĆ
GUSTAV KRKLEC

SREĆKO LAZZARI
RINO MALOVRH
ROBERT MARIĆ
ILIJA MARKOVIĆ
VELIMIR MATUTINOVIC
IVAN MAŽURANIĆ/MIODRAG MILOJEVIĆ/
RADISLAV RAŠA PAPEŠ
VESNA PARUN
SRBOLJUB SRBA PAVLOVIĆ
ZORAN T. POPOVIĆ
DUŠKO RADOVIĆ
VLADAN SOKIĆ
ZORAN STANOJEVIĆ
ZLATKO STIPANIČIĆ-AUREL
LJUBO STIPIŠIĆ
TOMISLAV SUPEK
JOSIP ŠCRBAŠIĆ
DRAGAN ŠUŠIĆ
NIKOLA TRGOVČIĆ
MITAR TUČOVIĆ
MIHAILO VELJKOVIĆ
GRIGOR VITEZ
MILAN VITEZOVIĆ
SLOBODAN VULIČEVIĆ
RASTKO ZAKIĆ

ZLATKO TOMIĆ - BOLJA STRANA NEBA

ZLATKO TOMIĆ BOLJA STRANA NEBA

Aforizmi hrvatskih i srpskih pokojnih satiričara 20. stoljeća

ISBN 978-953-50533-8-5

9 789535 053385 >

Cijena 15 €

Zlatko Tomić
BOLJA STRANA NEBA

Zbornik aforizama hrvatskih i srpskih pokojnih satiričara 20. stoljeća

Nakladnik

Udruga hrvatskih aforista i humorista

<https://uhah.hr>

Copyright © UHAH i autori

Za nakladnika

Mladen Vuković, predsjednik

mladen.vukovic@st.t-com.hr

Uredništvo

Zlatko Tomić – glavni urednik

Luka Bezić, Miroslav Vukmanić. Mladen Vuković

Naslovnica i grafička obrada

Luka Bezić

Lektura

Mario Blagaić

Tisak

Booksfactory.hr

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001241113.

ISBN 978-953-50533-8-5

Zlatko Tomić

BOLJA STRANA NEBA

Zbornik aforizama hrvatskih i srpskih pokojnih satiričara 20. stoljeća

Split, 2024.

BOLJA STRANA NEBA

Stvarno se ne bih mešao ni u čija vidjenja magičnog mitskog Zagrobnog života, ali prilikom pravljenja ove knjige meni se javila slika Kafane na Nebu, etno stil, karirani stolnjaci, prilično zadimljene, jer je na Nebu dozvoljeno pušenje, u uglu tamburaši koji diskretno sviraju starogradske, a kafana puna poznatih lica. Videh odmah pored muzike Viba, Duška, Branu Crnca, Viteza i Vuka, kako nešto žestoku debatuju. Pored starih legendi, sto sa mladjim legendama, sede Rade Vrabac, Srba Selidon, Raša, Jov, Rastko i Ilija Kartonski, jedu ćevape. Veca sedi sa Sokićem, Milanom Beštijom, Ivom i Zoranom Torinom i nešto se slatko smeju. Videh kod vrata sede Grigor, Gustav, Josip, Janko i Aurel i pijuckaju gemišt, odmah do njih Zvonimir, Duje, Toma, Ivan, Marija i Ante, lagano meze pršut. A kafana stvarno puna divnih ljudi, da sve ne nabrajam. Kako je veće napredovalo, a raspoloženje raslo, na kraju su svi spojili stolove. I tako na najlepší mogući način pokazali šta je ustvari BOLJI DEO NEBA.

Neko bi možda još dodao da su nabrojani gosti Kafane na Nebu, ustvari blaženopočivši srpski i hrvatski aforističari, ali to nije primereno reći, jer onda bi se Bog smejaio. Nebeskom domaćinu i gazdi kafane Bogu su posebno duhovite te besmislene nacionalne podele, komične čak i na Zemlji, a kamoli na Nebu.

„Još kako ima života posle smrti, samo ne za umrlog“, dobacio bi ironično jedan od uglednih gostiju Kafane na Nebu, veliki Zoran Stanojević, prikazujući da za aforističare nema tabu tema pa makar ta tema bila i smrt lično. Srećom, aforističar Zlatko Tomić je odlučio da eksperimentalno pokuša da obori navedeni Stanojevićev aforizam i da pokaže da možda ipak ima života i posle smrti.

I gle čuda! Odjednom pred našim očima i u našim glavama oživljavaju ti divni duhoviti briljantni autori koji su za života ostavili svima nama svoju misaonu literarnu zaostavštinu, preko koje se ovom prilikom uspešno reinkarniraju.

Prvi utisak je da naši nebeski aforističari zaista mogu da žive posle smrti.

Najstrožiji i vrlo surovi jedini pravi kritičar, Vreme, ovde nam „propušta“ sijaset sjajnih originalnih odličnih aforizama, kojima čak i Vreme lično nije umanjilo ni zrnce od prvobitnog značenja. Čini se da nam je ovom knjigom i Vreme lično priznalo da mogu da nastanu nekad i negde, i „vanvremenski“ aforizmi.

A kakvi aforizmi takvi i aforističari. U ovom heterogenom skupu neverovatno raznih i različitih autora, nema više sumnje, priličan broj ih je „vanvremenskih“.

Postojanje tako kvalitetnih autora može da bude samo dodatna inspiracija živima, i dragocen putokaz mladima kako treba da se piše taj mali ali veliki literarni aforizam. Jedna, dve rečenice, i to je to. A budi majstor, pa i posle svog zemnog života, nastavi živeti i prenositi svoj duh generacijama, i dočekati svoju stolicu u Kafani na Nebu!

E, to mogu samo vrhunski majstori!

Možda još da napomenem da je jedna od osobina inteligencije sposobnost odvajanja bitnog od nebitnog. I po toj analogiji, aforizam bi predstavljao nekako „najinteligentniji“ oblik književnog izraza. U aforizmu je zaista eliminisan svaki i najmanji „višak“ i sa minimumom reči govore se suštinske stvari iz raznih sveljudskih oblasti. Izgleda da su Nebeski aforističari postigli to uspešno odvajanje bitnog od nebitnog i najboljim svojim radovima uspevaju da kažu upravo ono što je bitno i samu suštinu. Jer su očigledno bili vrhunski inteligentni! Toliko sjajnih aforizama na jednom mestu, veština i snaga koja izvire iz većine radova, sposobnost da se velike stvari kažu sa malo reči koje protresaju i suočavaju, sve to je dragocen doprinos ove raritetne knjige.

Tako treba i shvatiti zadatak ove knjige i njenog posvećenog priredjivača Zlatka Tomića. Kao podsećanje na sve te divne vredne ljude koji su ostavili svoje smislene vanvremenske poruke za sve nas i za sva vremena.

Slobodan Simić

Izbor srpskih autora i njihovih aforizama napravio je Slobodan Simić.

ZVONIMIR BALOG (1932., Čvrstec, Križevci – 2014., Zagreb)

Utemeljitelj je suvremene hrvatske dječje poezije i naj-nagrađivaniji je hrvatski dječji pisac. Možda ga isprva neki nisu razumjeli, ali on je unio genijalan zaokret među tradicijske kanone književnosti – pisao je pjesme i prozu s naglašenim humorističkim i ludičkim elementima – igrom riječima, slogovima i slikama, dosežući tako osebnost jednog posve drukčije zamaštana dječjeg svijeta, potpuno oslobođena od racionaliteta odraslih. Tom vrhunskom pjesniku, prozaiku i aforistu, zbirke postaju obvezna školska lektira, a ovjenčan je i brojnim uglednim književnim nagradama. Ljubav su mu bili i slikarstvo i kiparstvo, a bio je i vrlo cijenjen ilustrator knjiga za djecu i mlade. Napisao je šezdesetak knjiga za čitatelje mladenačkog uzrasta, autor je zapaženih antologija. Njegovo književno djelo poznato je i čitateljima izvan Hrvatske jer je preveden na brojne svjetske jezike.

Neki diplomate i kad praznu slamu mlata, postižu zavidne rezultate.

Kad bi svatko promislio prije negoli progovori, jezik bi – odumro.

Hrvata je oduvijek bilo na visokim položajima. Mnogi su radili kao krovopokrivači i dizaličari.

Što je pamćenje kraće, legende traju – duže.

To je bila jedinstvena partija. Igrala se pola stoljeća, iako se pobjednik unaprijed – znao.

Samoubojstvo je zločin u kojem napadač ubija žrtvu, kad je – naj-bespomoćnija.

Mnogi bi i poslije telefonskog govora morali povući – vodu.

Vlada iz sjene jedva čeka da prijede u – hladovinu.

Oni koji nas vode, često nam zastiru – vidik.

Pepeo sagorjelih u zanosu još dugo će nam zaklanjati – sunce.

Od punog pištolja samo je prazna glava opasnija.

Ako ne znaš kamo ideš, svi su izgledi da si već stigao.

Samo što ju je zaključao u srce – stala je dozivati u pomoć.

Dobio si Sveto pismo. Ne oklijevaj – odgovori!

Svaki je san dokumentarac o stanju duše.

Sreća je sjećanje na nesreću.

Ljudi uglavnom nisu sretni jer nastoje biti sretniji od susjeda.

Filozofi toliko razmišljaju o životu da zaborave živjeti.

Bližnji prestaju biti bližnji, stoje li – preblizu.

Kralj je zaveo diktaturu, narod plaća – alimentaciju.

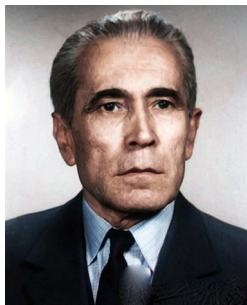
Mnogi državnici bili su veći – kad su bili mali.

Samo što su se majmuni spustili sa stabala, počelo je natjecanje tko će se više – popeti.

Ima bukava kojima je lišće vječno – zeleno.

Historijske i povijesne granice nikad se nisu – podudarale.

Nisu mogli proširiti horizont, pa su odlučili proširiti – granice.

DUJE BAŠIĆ (1907., Prugovo, Klis – 1971., Zagreb)

Volio bih da mi život bijaše još teži, da mis'o kroz prazninu ponegdje ne bježi, misao je ovog mudrog čovjeka u koju bi se mogao sliti sav njegov, nimalo lagan, ali dostojanstven život. I stotine njegovih drugih misli tekle su uz njegov život kao bistri rukavci uz mutnu rijeku, pročišćujući je, konačno, na njezinu ušću u beskrajni ocean – Univerzum ljudskog bitka i nadbitka.

A taj univerzum mu je, da provjeri samog sebe, dodijelio najturbulentnije životne okolnosti – ratne, poratne, izbjegličke, ekonomske, a Duje ih je sve izdržao, jer je bio građen od kliškog kamena i dalmatinske uljudbe koja se počesto u povijesti morala trgati iz drače, no nikad zmijolika na prejaku mediteranskom suncu. Cijenio je naobrazbu, kulturu i umjetnost, držao je do ljudskih vrijednosti, pokudu na crni Život nije izustio ni kada ga je, nesretnim slučajem, podivljali automobil usmratio na pješačkom prijelazu. Jer bijaše to, zapravo, kozmički prijelaz.

Slabi krive drugoga, a jaki sebe.

Nigdje škole za laž, a svi je znaju.

Lijepa žena se ne može obući ljepše od svoje ljepote.

Jedan dan dobrih misli – pun je dan života.

Navika je jača od kajanja.

Neka ti nedostaje onoliko koliko te jača.

Ne govori da je nevolja ono protiv čega se ne boriš.

Najduže se nosi što se djetinjstvom ponese.

Bolje je ništa, nego posljedice od nečega.

Ima okovanih bez okova, i slobodnih u okovima.

Prije ulaza treba znati za izlaz.

Kad se popnu gore, mnogi misle da su svi ljudi dolje.

Pravac je najkraći, ali i najteži put do cilja.

Pristojnost je prirodna, ili nije pristojnost.

Rob je budućnost slobode, jer neće porobljavati.

Spori brzo stignu u posljedice.

U sreći se osjeti visina, ali ne i dužina.

Onoga tko se od stvari ne odvaja, one zatrpavaju.

Da pas zna suditi, još bi više grizao.

I suze radosnice potječu iz ranije tuge.

Um je nezavršeni vrh.

Nitko zadovoljstvo ne uokviri.

Samo dobro živjeti – loš je život.

Mir je skup, ali se isplati.

Bogatom je briga smrt, a siromahu sve ono do smrti.

Bez nekih ludosti, sa samim mudrostima bismo poludjeli.

Sumnju ili osvijetli, ili ugasi.

TOMA BEBIĆ (1935., Split – 1990.)

Svestrani umjetnik – novinar, glazbenik, kantautor, pjesnik, slikar, performer... anarhist i humanist, što sve u svom životu nije bio da bi boem u njemu nadišao uske, lokalne okvire i vinuo se u kozmička umjetnička prostranstva. Najpoznatiji je po svojim nekonvencionalnim šansonama u kojima ostvaruje svojevrsnu dekonstrukciju klapskoga pjevanja te neuobičajenim, „nemelodičnim“ glazbenim formama i nerimovanim stihovima maritimne i pasatističke tematike (motivi

lučkog polusvijeta i likovi mornara i životnih gubitnika) i svojim hrapavim baritonom kriči svoj pjesnički *urbi et orbi*, stječuci tako status prvog hrvatskog alternativnog i doista *underground* umjetnika. Znamenita je njegova zbirka aforizama *Volite se ljudožderi* koja nam, među ostalim, otkriva da je Toma bio i prvak ekološke osviještenosti jer je tiskana na recikliranom papiru vreća za cement.

Čovjek gotovo da nije u stanju ništa stvoriti. Čak i da bi se odjednu, mora oderati ovcu.

Suvremeni čovjek nalikuje santi leda. Nešto malo je vidljiv, a pretežan dio je podvodni greben.

Čovječanstvo je na kraju uspjelo sebi pripremiti najotrovniju gljivu. Sad sa strahom čeka konobara.

Glupost je ženskog roda, pa je razumljivo da je muškarcima toliko bliska.

Ti si bogat, pa možeš biti glup. Ja to ne smijem.

Moj rad nemoguće je platiti. Ne postoji toliko blesava novčanica.

U životu te više izmuče savjeti i briga jednog koji ti želi dobro, nego sve smicalice onih koji ti žele zlo.

Nada je buduće svršeno izgubljeno vrijeme.

Čitav život sam se zavaravao da u životu osim novca ima i drugih ideala.

Ne treba mi radni odnos: želim raditi.

Snobovi i novine drže u frižideru.

Sposobne direktore najlakše je pronaći: to su svi oni koji kroz desetak godina ne uspiju upropasiti ni jedno poduzeće.

„Omogućio sam trudbenicima da te gledaju s visoka!” rugao se neboder vili.

Kad govorite o pravdi, ne uzdižite prijeteći prst.

Lijenost, a ne rad stvorila je čovjeka.

Kad ljudi počnu jesti bombardere, nestat će gladi.

Da je nepismenost bič Božji, dokazuje nam i Atila koji je bio nepismen.

Smijeh nije pravi osjećaj. To je samo pokušaj da se glumom otjera suza.

Zemlja pod nohtima jedina je stvarna materijalna vrijednost koju imate.

Gdje je slobode, smiješan postaje kip slobode.

Najveća čovjekova sreća je što mu je dopušteno da mora umrijeti.

Ako možeš misliti, primitivno je putovati.

MILAN BEŠTIĆ (1952., Beograd – 2016.)

O Milanovim „monumentalnim minijaturama“ (Baljak) mogla bi se napisati opsežna studija. Komerčijalist po zvanju, a enciklopedist po znanju, grozio se politike, ali i negativnih pojava među samim satiričarima (Rajković) koje su zaslužne da aforizam nije dobio ono mjesto u književnosti koje mu, po svim kriterijima, pripada. Hiperprodukcija, plagiranje, „junačenje“ bez stvarnih osnova, samo su neke od negativnosti protiv kojih je ustajao i koje su ga motivirale da, onako

beštićevski, plane: Satiričari su pisci koji su uticali na društvene promene do kojih nije došlo. U samom vrhu srpske satire koju je obogatio zvijezdem svojih vrijednih knjiga (šest objavljenih), osjećao je potrebu za širim prostorom – mnogi njegovi aforizmi imaju narativnu jezgru i nagoviještali su zbirke njegovih priča (Teofilović). Da, istina je, čarobnjače književnosti, Milane, ti si jedan od mnogih, a to nije malo!

Još u dvanaestom veku ovde se jelo kašikom i viljuškom, a i danas bi da ima šta.

Govor političara prekidan je TV reklamama, a da to niko nije primetio.

Čuvaj se psa. Ima gazdu!

Vatru proučavaju prirodne, a lomaču društvene nauke.

Lek nije delovao, jer je pacijentu istekao rok upotrebe.

Stariji islednik mlađem: dobar je detektor laži, ali dovoljan je i kabl.

U meni je sedamdeset posto vode. Zato me je tako lako preveslati.

Sudeći po zastavama, pobjeda je izmakla za pola koplja.

Ugledni univerzitet, osnovan još početkom prošlog meseca, nalazi se u kiosku pored našeg.

A kad je došla zima, cvrčak je zasvirao himnu.

Da bi došli bolji dani, ovi sadašnji moraju da odu.

Plan porinuća je premašen. Brod je potonuo.

Što u plamenu nastaje, u zgarištu završava.

U Americi je ratovao sever protiv juga, a naši krajevi se protežu na sve četiri strane sveta.

Srpski nacionalni nteres u tri tačke: doručak, ručak, večera.

Prodajemo neispravne televizore: Nema laži, nema prevare!

Narod bez reči je karikatura.

Savij kičmu, pa primi medalju!

Ako dodju Karadjordjevići biću oštar kao Domanović. Kritikovaću Obrenoviće.

Onima koji prekrajaju istoriju cilj je prekrajanje geografije.

Sa piscima ćemo lako. Oni su jaki samo na rečima.

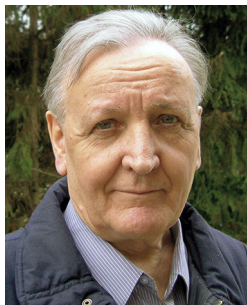
Zbog nedostatka asfalta, ulicama ćemo menjati samo imena.

Psi rata vojskovođjama su kućni ljubimci.

Pogreb: čovek iz biologije prelazi u geologiju.

Stari režim je mrtav, ali je novom zaveštao organe.

IVAN BOŽDAR (1936., Gradište, Županja – 2020., Zagreb)

Bio je prozaist, dramski pisac, pjesnik, aforist, pisao je priče, pjesme, aforizme, dramske tekstove, znanstveno-popularne crtice za djecu i mladež i objavljivao ih na radiju i u tiskovinama. Radovi mu se nalaze u čitankama, zbornicima i antologijama. Knjiga aforizama *Loci communes* objavljena mu je 1968 godine u Lenjingradu. Njegov stil pisanja je ležeran, duhovit, čitak, literarno kvalitetan, odlikuje se bogatstvom i neobičnošću vokabulara. I u oblicima verbalnog izražavanja služio se duhovitim epitetima i usporedbama, a sve u cilju stvaranja što kvalitetnijeg humora. Nastojao je izgraditi što čvršće elemente moderne dječje humorističke priče. Emotivno je bio jako vezan za svoju Slavoniju; mnoge pjesme su mu uglazbljene i nagrađivane na festivalima i šlagerskim priredbama. Jedna od njegovih aforističkih knjiga nosi naslov *Trajnožareća riječ* (Zagreb, 2003.).

Sve je opasnije izići u mrak. A tek na svjetlo!

Brzinu jezika obično plaćaju zubi.

Kad čovjek ima komad kruha, rado će ga podijeliti. Ali čim ima dva, odmah bi trgovao.

Ako brzo zaboravljate što ste htjeli reći, niste senilni – nego sretni.

Ljudi se najbolje razumiju dok se ne najedu.

Izbori nisu jedina mjesta gdje su izjednačeni glas budale i glas genija.

Dirigenti su narodu uvijek okrenuti leđima.

Tko se želi brzo obogatiti, neka uzima satove kod onih koji su brzo osiromašili.

Danas se lakše izboriti za slobodu nego za kakav-takav ropski posao.

Mali Hrvati dižu veliku galamu, a veliki Hrvati dižu sve što stignu.

Bog je naš samohrani Otac.

Da smo podizali djecu, kao čaše, bilo bi manje veselja, ali više radosti.

Male zemlje imaju velika groblja.

Današnji sveci traže da za njih trpe drugi.

Suze radosnice dijele isto oko sa suzama žalosnicama.

Isusa su razapeli i oni što su tesali križ.

Pravda je na našoj strani. I nitko više.

Imamo mi pravnu državu, ali hoćemo uspravnu.

Najduže se pamte one riječi koje nikad nisu održane.

Ni djeca više ne vjeruju u bajke. Ali morat će - kad odrastu.

Oprezno s riječima, da ih ne aktivirate.

Kad se sretnu dva pisca koja se razumiju, nitko ništa ne razumije.

Zahvaljujući zabuni, katkad dolazimo do pravih rješenja.

Mračnu povijest osvjetljavaju lomače.

JANKO BUČAR (1952., Barovka, Krašić – 2016., New Delhi)

Književnik, satiričar, karikaturist, novinar i veliki svjetski putnik, Janko, umro je 20. travnja 2016. godine tijekom svog posjeta Indiji, pokopan je u Zagrebu tri dana poslije. Dobrim, veselim i duhovitim ljudima kao što je on bio, smrt obično obazrivo pokuca na životna vrata ne želeći se izlagati krajnjoj blamaži budući da, kada se vrata raskrile, oni znaju biti daleko u nekim životvornim zakutcima bijeloga svijeta i otamo je pozivati

na igru skrivača ili je, na samim vratima života, iznenade nekom vrckavom satiricom od koje ona bježi kao vrag od tamjana. A još poodavno u Južnoafričkoj Republici, gdje je neko kraće vrijeme živio, upozorila ga je ona na svoju naviku proganjanja, no tada se zadovoljila samo njegovim izgonom iz tog prelošeg društva zbog njegova protivljenja apartheidu. Zadovoljan je bio i Janko jer je poslije toga objavio šesnaest knjiga satire. Krv je darovao preko dvjesto i trideset puta, na što je bio vrlo ponosan.

Da mi je znati što taj alkohol nalazi u pijancima?

Alkoholičar je svaki čovjek koji pije više od svog liječnika.

Računalo otuđuje čovjeka od televizora.

Pri dolasku na svijet pomaže nam jedna do dvije osobe, a pri odlasku s ovoga svijeta pomažu nam svi.

Razlika je između pokvarena stroja i čovjeka u tome što se pokvareni stroj sam zaustavi.

Čovjek je najsavršenije biće kojeg svaka budala može napraviti!

Televizija otvara sva vrata, prije svega ona od hladnjaka.

Čovjek je mjera prevršenih mjera.

Čuvaj se psa odostraga, bika sprijeda, a čovjeka sa svih strana.

Neki državnici su bili tako veliki, da su ih zbog ulaska u povijest morali kratiti za glavu.

Sunce i kiša više rade na razvoju poljodjelstva, nego svi naši političari.

Kad nestaje srednji sloj, podzemlje se spaja s vrhom.

Dokle će bolesnike na vlasti služiti dobro zdravlje?

Nevine se proganja sve dok ne priznaju zašto ih se progoni.

Najteže je ateistima, jer ne znaju u kojeg Boga ne vjeruju.

Najveći uspjeh medicine: otkriven je lijek za koji još nije otkrivena bolest.

Kad si na konju, ne zanima te tehnološka revolucija.

Pljačka banke ne može učiniti toliko štete kao njezino osnivanje.

Dopustimo i prirodi da umre prirodnom smrću.

Svaki daljnji izum tople vode sve je skuplji i skuplji.

Povijest se nikada ne ponavlja; mi je ponavljamo.

Danas se svaki smrad želi baviti ekologijom.

Pazite da prelazeći na drugu stranu ulice ne prijedete na drugi svijet.

Nekima je križ na grobu jedini plus u životu.

MARIJA BUKOVAC (1927., Đurđevac – 2017., Zagreb)

Marija je živjela u Zagrebu gdje je slovila kao cijenjena pjesnikinja, aforistica, portretistica, staklomodelarka i rado slušana pjevačica sopranistica. Objavila je osam zbirki pjesama i poetskih misli (*Na nekoj drugoj zvijezdi*, Zagreb, 1979.; *Iskonski zov*, Zagreb, 1987.; *Izgubljeni u vremenu*, Zagreb, 1988.; *Glas tišine*, Zagreb, 1989.; *Muzika vode*, Zagreb, 1990.; *Simfonija životu*, Zagreb, 1992.; *Oda istini*, Zagreb, 1993.; *Kap duše*, Zagreb, 1997.) te izbor iz tih osam zbirki pod nazivom *Odsjaj u vremenu*, Zagreb, 2001. Priređivala je izložbe i koncerte te vodila tjednu kulturnu i znanstvenu tribinu u Europskom domu u Zagrebu. *Negdje se mržnja mora zaustaviti, zašto da to ne bude u mojemu srcu?* zapitala je u svojoj knjizi ta veličanstvena žena dokazujući tako beskrajnost svoje duše. Mi je se s osobitim pijetetom sjećamo.

Nebo, ja Ti se klanjam kad nešto tako veliko – Tvoju ljubav – smjestiš u srce tako malo!

Sresti te značilo je i izgubiti te...

Samo oni koji su se odrekli sreće, možda će je naći...

Umjetnost je iz pradomovine, vječnosti!

Često slijepe pitamo za put.

Pravo se pitanje poznaje po tome što te ono nekamo vodi.

Zašto čekati nepogode da bismo djelovali humano?

Onaj tko ne može izgubiti druge, ne može naći sebe.

Ne zaboravimo: svi zajedno smo harmonija. Pojedinačno smo samo ton!

Gledaj oko sebe s ljubavlju, i vidjet ćeš da si jedno sa svime što postoji...

Život traži genije za posve običnu svakodnevicu...

Ljubav i istina nisu nametljive.

Ljubav nije osjećaj, ona je načelo.

Život je tiha uzajamnost; zbog toga toliko boli samoća...

Negdje se mržnja mora zaustaviti. Zašto da to ne bude u mojem srcu?

Oduvijek se istina morala dokazivati.

Plemeniti plodovi polaganije sazrijevaju...

Ratna su vremena strašna, ali u njima naučimo najviše...

Život je rijeka, razlika je jedino s koje strane mi gledamo.

U ljubavi ne postoje daljine.

Što su nam uži vidici, to su skućenije radosti.

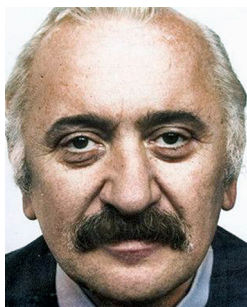
Cvijet bezazleno raste – rođen na smetištu.

Život je dar; što ga više poklanjaš, više ga imaš, više vrijediš...

Na svakom putu prva prepreka je strah.

Samo mudri, hrabri i vrijedni zarone u istinu.

Traženje Boga je pokret duše za njezinim izvorom.

VLADIMIR BULATOVIĆ VIB (1931., Sopotsko, Sjeverna Makedonija – 1994., Beograd)

Bio je novinar, objavio je jednu knjigu aforizama, pisao je aforizme, priče i novinske tekstove. Dovoljno za... proglašenje Vib-a (prema anketi jednog časopisa) za najboljeg srpskog satiričara ikad? Da, aforistika je i ovdje umiješala svoje prste pa je tražila kratkoću CV-a za veličinu i dugotrajnost slave. U godini kada je umro, ustanovljena je nagrada koja nosi njegovo ime i sve-

ke godine se dodjeljuje najboljem mladom satiričaru. Ipak, nitko ga nije tako ingeniozno proanalizirao kao Duško Radović: „Skraćenica Vib liči na ime detrdženta kojim bi se moglo oprati sve ono što ništa drugo ne skida (...) Vibove knjige liče na pijace nedeljom. One prave i buvljake. One su slikoviti inventar svega onoga što naš mili život čini zanimljivim, smešnim i grotesknim (...) Ono što je Vib rekao može se upotrebiti u prilikama i nesporazumima koje on nije mogao ni sanjati.“

Sve što ste obećali narodu, narod vam je omogućio da imate.

Prvo si čovek u senci, zatim si čovek sa senkom, najzad si senka od čoveka.

Potrošnja je velika, ali je grupa koja troši mala.

Idealisti se snašli materijalno. A materijalisti idealno.

Lako je biti lav kada napraviš pustinju oko sebe.

Položaj kičme nije vam najbolji, ali zato su vam ostali položaji sjajni.

Ideali počinju sa ispisivanjem svojih ideala na tuđe zidove. Čim se podignu svoji zidovi, ideali se zaborave.

Kad neistinu kažete preko plotu, to je kleveta; kad je kažete preko organizacije, to je mišljenje.

Kad lažeš za svoje potrebe, ti si lažov. Kad lažeš za potrebe države, ti si statističar.

Imamo kadrova za pet država, ali ih naša država sama izdržava.

Zamerate mi što se igram rečima. Ugledaću se na vas, igraću se ljudima.

Taman rešim da se pomolim bogu, bog se promeni.

Izdaja prijatelja je prva vežba za izdaju domovine.

Višak straha može se iskazati i kao manjak slobode.

Nesposobni poseduju sposobnost da onesposobe sposobne.

Divno je imati svoje ljude. Znaš tačno ko će te sahraniti.

Čovek čeka priliku, nečovek nepriliku.

Juče sam nosio snove na proveru. Polovina od njih nije ispravna.

Niko nije protiv slobode uopšte. Čovek je obično protiv slobode drugog čoveka.

Kad god dozivam Boga, javi mi se neko iz moje sredine i pita me: „Šta si hteo?”

Koliko ljudi tražite za kilometar napredovanja?

Bolje vrabac na grani nego golub u čvrstoj ruci.

Kad čizma počne da misli, mozgu ostaje da maršira.

Neki i u plavama vide šansu da postanu admirali.

BRANISLAV BRANA CRNČEVIĆ (1933., Kovačica – 2011., Beograd)

Kontroverze oko njegova rođenja (neki drže da je rođen 1935. godine u Rumi) nisu i proturječja oko njegova umjetničkog stvaralaštva, jer je njegovo pisanje osjećajno, jednostavno i bajkovito, što široj čitalačkoj publici, kako onoj dječjoj, tako i onoj odraslih ljudi, omogućuje lagan pristup njegovim djelima. Započeo je s novinarstvom, objavljujući kolumne u raznim novinama, a potom je počeo pisati za djecu; nešto poslije objavio je i svoju jedinu knjigu aforizama *Piši kao što ćutiš*. Na književnu scenu stupa pod pseudonimima Vinon Rumski i Branislav BIP. Pisao je literaturu za djecu, romane, aforizme, priče, televizijske drame, pjesme, bavio se i politikom. Za životno djelo je 2010. godine dobio nagradu „Zlatni beočug“. Kao građu za svoja djela on uzima stvarne, razigrane, ali i tužne slike iz života, umata ih u celofan od humora i fine ironije, postižući, na taj način, istinsku anegdotalnost i uvjerljivost.

Otađbina nikad nije toliko u opasnosti koliko je spasavaju.

Pre rata nismo imali ništa, a onda su došli Nemci i uništili su sve.

Istorija: velike sile svakoga dana biju nekog malog agresora.

Telo svakog tiranina potopljeno u narod istiskuje onoliko naroda koliko je tiranin težak.

Galilej danas ne bi bio ubijen zato što se Zemlja okreće, ali našlo bi se nešto.

Zbog velikog interesovanja, istorija će primati nove istorijske ličnosti.

Naši preci živeli su veoma bedno, a prema najnovijim podacima neki uopšte nisu ni živeli.

Čuo sam da će sutra biti bolje, a ja baš sutra neću biti ovde.

Otkad sam čuo šta mislim ne verujem u to što čujem.

Otišao sam u bolji život. Vraćam se za pola sata.

Uvek bih mogao da se borim za neku veliku stvar, ili za dve-tri manje.

Mrav radi, tegli, i od njega nije postalo ništa, a majmun se zezao po drveću i od njega je postao čovek.

Kako da verujemo čoveku kad pretke drži u kavezu, a potomke u neizvesnosti?

Bog je bio iznenađen kad je čuo da ga nema, ja sam se zaprepastio kad sam čuo da postojim.

Mogao bih da živim i bolje, ali me je sramota.

Bio jednom jedan veliki čovek, a drugi put nije bio.

Ako otadžbina zahteva, ja ću opet ostati živ.

Da sam slep živeo bih u svom mraku. Ovako, ko zna u čijem mraku živim.

Svi su nam krajevi napredni, samo nam je sredina zaostala.

Svaka prošlost bila je jednom budućnost.

Kad slušam vola kako drži govor, uvek pomislim koliko smo zapustili oranje.

Ko misli plitko, taj se neće udaviti.

VESNA DENČIĆ (1963., Beograd – 2020.)

Prva dama srpske satire. Humanist, velika duša u krhku tijelu, otišla je da na drugom mjestu, svakako na boljoj strani neba koja je njenim dolaskom postala najbolja strana neba, pokreće elektronske časopise za satiru. A zemaljski elektronski časopis za satiru pokrenula je 1. travnja 2001. godine i on je svakog mjeseca, gotovo dvadeset godina, sabirao najmudrije misli satiričara s Balkana. I urednik ove knjige je jednom imao čast biti sitan satirički ugarak velikog satiričkog vulkana. Vesna je osim aforizama (četiri knjige) pisala i poeziju, kratku prozu, književne prikaze i recenzije. Dobila je sve vrjednije nagrade koje se za satiru u Srbiji dodjeljuju, od *Radoja Domanić* do *Dorđa Fišera*, a laureat priznanja je postala i u Italiji, Libanonu i Sjedinjenim Državama. Prisutna je i u mnogim antologijama, prevedena je na mnoge jezike.

Šteta što se ne razumem u politiku, imala bih mnogo toga da kažem.

Biografija u kratkim crtama: On!

Deset božijih zapovesti sveli smo na razumnu meru.

Kupila sam oružje. Sad sam jači pol.

Vratite jednopartijski sistem, hoću da se pomirim sa roditeljima.

Nisu se u potpunosti odrekli Boga. Potrebna im je zdrava konkurencija.

Otvorili smo se prema svetu. Prosimo.

Prodali smo dušu đavolu. Sad je došao po ambalažu.

Konačno smo dobili novu vlast. Biće to pravo osveženje za satiru.

Grešiti je ljudski, složiše se životinje.

Decu nije lako prevariti. Zato nemaju pravo glasa.

Ne samo da su izmišljali neprijatelje nego su ih i naoružavali.

Bio je u prvim borbenim redovima. Nosio je belu zastavu.

Ne plašim se da kažem šta mislim. Plašim se da mislim.

Mi smo epski narod. Stradamo u ciklusima.

Ne može policija da hapsi ugledne građane samo zato što su kriminalci.

Kopanje rovova ubrzava proces sahrane.

Biće kažnjeni svi koji nemaju dozvolu za nošenje oružja. Ne može se ubijati bez dozvole.

U našem cirkusu nema mesta za publiku.

Porasla je kupovna moć stanovništva. To se vidi u svakoj pekari.

Teško je Vođi odrediti dijagnozu. To je još neispitano područje.

Svako nosi svoj krst, a neki i čitava groblja.

Lako je prepoznati kad mediji lažu. To rade stalno.

U laži su kratke noge, ali je zato jezik dugačak.

Zemlja, vazduh, voda, vatra, vlast.

MIROSLAV DOLENEC DRAVSKI (1937., Novo Virje, Đurđevac – 1995., Zagreb)

Tijelom u Zagrebu, a dušom na konaku, uz Dravu, živio je specifičnim, boemskim životom; okolina ga ponekad nije razumjela, ali ni on nju. Napisao je, što besplatno, što za mali novac, što za materijalna dobra, bezbroj seminarskih i diplomskih radova za „marljive“ studente. Jednom je izjavio: „Pišem da bih mogao preživjeti!“ Objavio je više od dvije tisuće pjesama, novela,

humoreski, eseja, aforizama, epigrama, basni, radijskih i TV drama te filmskih scenarija. Bio je suradnik gotovo svih radijskih centara u Hrvatskoj i Televizije Zagreb – Hrvatske televizije. S novinama i časopisima je počeo surađivati još tamo daleke 1963. godine; pisao je poeziju i kraće prozne sastavke i za dječje novine i časopise. Uredio je niz monografija o različitim temama. Istraživao je i bilježio narodno blago hrvatskih kajkavskih krajeva, kako etnografsko-folklorno, tako i književno-jezično. Objavio je nekoliko knjiga aforizama.

Izlajao se na čovječanstvo. I zavukao se u svoju pasju kućicu.

Za njega svi kažu da je potkovan. Nitko mu se ne usuđuje reći da je – konj!

Razlika između lifta i čovjeka: pokvaren čovjek može se i dalje penjati.

Ima ljudi koji su tek nedavno postali od majmuna.

Standardu možemo brojiti i do trideset. Neće se dići.

Cijeloga se života pojavljivao na daskama, a svega jedan put – u daskama.

Čovjek je kao i sunce. Što se više diže, postaje sve manji i manji.

Sazivajmo sastanke poslije ručka. To je ionako vrijeme kad je potrebno malo odspavati.

Skinite prednji zid na kući i eto vas u kazalištu. Daje se komedija!

Cenzorske škare najviše zijevaju upravo onda kad su najmanje pospane.

Jednostavan dokaz da je jedan narod potpuno civiliziran jest taj što je prestao biti gostoljubiv.

Sreća je slijepa, ali se ipak ne zalijeće svakome u ruke.

Među bundevama i magarac si može zamišljati da je genij.

Oh, kad barem nula ne bi ni predstavljala ništa!

Dvadeset godina proveo sam u zabludi! Mogu vam reći da mi i nije bilo tako loše!

Ljudska sreća je zid kojega neprestano treba podupirati obmanama da se ne sruši.

Možete me vidjeti mrtva. Ali nikada na koljenima!

Nitko tako grčevito ne brani svoju čast kao čovjek koji je nema.

Zavidan čovjek doručkuje svoje neprijatelje, ruča prijatelje, a večera samoga sebe.

Žene se oblače po najnovijoj modi. A svlače se isto onako kao što su se i njihove bake skidale.

On stvara takvu literaturu da će krepati ili on ili literatura!

Ušao je u književnost stepenicama predviđenim za služinčad!

Budala najprije živi pa onda umre. Genij najprije umre pa onda živi.

ZVONIMIR DRVAR (1932., Osijek – 2013., Zagreb)

Ovaj sjajni aforist (svojevremeno je svoje zbirke aforizama tiskao u nakladi od po petnaestak tisuća primjeraka i sve bi ih rasprodao) i veliki zaljubljenik u bijeli sport naveo nas je u razmišljanju na jednu zgodnu usporedbu: kao što je teniska igra reducirana na tri poteza, ali savršeno izvedena, tako je i aforizam sveden na tri riječi, ali briljantne. Radio je kao urednik, dramaturg i redatelj na Hrvatskoj radioteleviziji, pedeset je godina djelovao kao neovisni književnik, objavljivao je svoje radove u brojnim publikacijama, zastupljen je u antologijama humora i u izborima misli i aforizama; srednjoškolci i studenti skrivečki su čitali njegove knjige na nastavi, zaposlenici su na svojim radnim mjestima navodili njegove, uvijek svježije, dosjetke, a umirovljenici su ih prepričavali na svojim druženjima. Objavio je četiri knjige aforizama.

Svi ljudi kupuju knjige. Nitko nije lud priznati da je nepismen.

Zmija je dokaz da Eva nije bila prva žena na svijetu, nego da je već imala tzv. najbolju prijateljicu.

Nije istina da je čovjek postao od majmuna. Od dva.

Bio je čovjek na mjestu. Tuđem. Kupao se u znoju. Tuđem.

Sudeći po nekim kompozicijama, izgleda da kompozitori svoje note miješaju lopatama.

Čudi me kako su stari Slaveni mogli doći na Jadransko more kad nisu imali deviza.

Za njega se moralo naći mjesto. Sada radi kao poljoprivredno-baletni stručnjak.

Europa je glupača koja je otkrila Ameriku.

Zahvaljujući gigantskim koracima znanosti, politike i tehnike, uskoro ćemo osim mlijeka u prahu imati i zemaljsku kuglu u prahu.

Ne znam tko je već ionako napaćenom čovječanstvu izmislio festivale.

Nije istina da nam u kazalištu, na radiju, na filmu i na televiziji rade veze. Odakle nam onda bezvezna ostvarenja?

U svakom glumcu živi po nekoliko ličnosti, ali bijedno...

Toliko je volio citate i citiranje da su, i kad je šutio, mislili da citira neku ribu.

Pas ima pravo. Da bi se živjelo među ljudima, treba biti životinja.

Na pitanje tko je protiv, tako je energično odmahunuo glavom da je gotovo ostao bez nje...

I mi smo se kao djeca igrali države. Sjećam se, prvo nam je bilo da tiskamo puno novca.

Raščistio sam s bubama u glavi. Rekle su mi da ih pustim na miru.

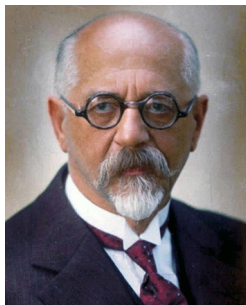
Jedan pisac za djecu piše s dudom u ustima, da se uživi u dječju psihu.

Na grob ću mu posaditi tužnu vrbu. Zašto i ona jednom ne bi bila radosna?

Počeo se baviti pisanjem jer mu je liječnik zabranio puno misliti.

„Laktovit” sadrži sve što je potrebno dječjem organizmu, osim batina.

ANTE DUKIĆ (1867., Jurjenići, Kastav – 1952., Zagreb)

Ante Dukić osebujan je lik hrvatske književnosti. Kao jedan od stvaratelja hrvatskih pjesama na čakavštini, bio je dijelom prvog vala tuzemne generacije suvremenih pjesnika koji su stvarali na tom narječju, no, ipak, kasneći nekoliko godina za hrvatskim pjesnicima iz inozemstva. Za svog učiteljskog službovanja u Kastavštini aktivan je u društvenom životu, bio je zborovođa, skladatelj, pisao čitanke, recenzirao udžbenike. U

književnim vodama svojim pjesmama se javio još kao golobradi mladac osamdesetih godina devetnaestog stoljeća, e da bi, poslije gotovo četiri desetljeća razmjerne književne šutnje, 1925. godine objavio svoje najpoznatije djelo – satirični roman *Iz dnevnika jednog magarca*. Njegova proza je vrlo moderno i zanimljivo strukturirana: neobični formalni postupci, fabula isprekidana dnevnničkim zapisima koji interpretiraju priču, prožetost anakronim prosvjetiteljskim narodnjačkim idejama.

Volu i prostaku makni se s puta.

Uredi svoj život tako da možeš ići za svakim poslom kao na šetnju.

Tko ima pun džep, ima dva srca; tko ima prepun, nema ni jedno.

Riječi se ne broje ni ne mjere, nego važu.

Konj i jezik rode se bez uzde.

Daj ženi pravo prije nego si ga sama uzme.

Gledaj u svakoj ženi bivše dijete i buduću staricu.

Imaš li birati između dviju žena, odustani od izbora.

Lijepa je svaka žena, osim one koja misli da nije, i one koja misli da jest.

Kad umjetnik ljenčari, ne gubi vremena. Kao ni vulkan kada miruje.

Mladost pije, starost plaća.

Visoki gospodin nije uvijek i veliki gospodin. A često nije ni gospodin.

Sreća nije slijepa - mi smo slijepi.

Pusti neispunjive želje da izgore u tebi; njihov te pepeo može oploditi.

Divna je čovjeku sadašnjost kad živi u budućnosti.

Ne daj da te zarobi tuga. Goni ju od sebe. Ali ne vinom, nego vodom, zrakom, suncem i radom.

Tuga se ne utapa u vinu; u njemu se ona istom nauči plivati.

Život nije knjiga koja se može čitati po drugi put.

Malo mjesto ubilo je mnogo velikih ljudi.

Tko pljune na rodna vrata, tuđa će ga po petama tući.

Velike stvari imaju se promatrati iz velike daljine. Izbliza se ne vide.

Iznosi sadržinu svoje duše češće na sito.

Mrzi bližnjega svoga kao samoga sebe.

Kad nekoga uvjeriš da mu nije tako zlo kako misli, učinio si mu veće dobro nego misliš.

VUK GLIGORIJEVIĆ (1946., Beograd – 2003.)

Vuk Gligorijević je bio radnik, objavio je jednu knjigu aforizama. Zastupljen je u mnogim antologijama, preveden. Odmah po njegovoj smrti *Beogradski aforističarski krug* je ustanovio nagradu *Vuk Gligorijević* koja se, na jedinstvenoj godišnjoj smotri satire – *Satira festu*, dodjeljuje za najbolji aforizam. Po riječima Vitomira Teofilovića, Vuk je čuveni Lorkin lirski stih, kontrastom boja kao značenjskih simbola, uveo u dramatičan kontekst politike: *Zeleno, volim te zeleno – Lorka. Crveno, ne volim te crveno – ćorka*. A na drugom mjestu Ratko Božović kaže: „Njegovi aforizmi predstavljaju udar na predrasude svih vrsta, a ponajviše na ona predubedenja koja su se ukorenila u mentalnoj matrici pomračene egzistencije (...) Za njega je obrana vrednosti čin slobode. Umetnost je svet za sebe, svet duhovne posebnosti, ali nikako svet iluzija i privida.“

Nemajući prethodna iskustva, Bog stvori čoveka.

Aveti prošlosti njihovi su anđeli čuvari.

Istrčao sam se. Cilj je promjenjen u toku trke.

Budimo nerealni! Zahtevajmo moguće!

Zbog opravdane sprečenosti lasti, jato kobaca je činilo proleće.

Moralna visina čoveka meri se od glave do Ahilove pete.

Takav razvoj još nije zabeležen. Očevici su nepismeni.

Da bi jedan živeo vekovima, mnogi moraju od danas do sutra.

Hvala vama, blago njemu, teško nama!

Čovek na svome mestu mora često da menja mesto boravka.

Pustite me na slobodu, i biću vaš rob!

Bolje bih prošao da su mi držali kažiprst umesto palčeva.

Govoriću istinu, i samo istinu i ništa. Osim.

Čovek, kako to gordijevski zvuči!

Savest je smelost duha.

Najbolji aforizmi su Himalaji književne geografije.

Taj petao koji je najavio zoru imao je kokošije slepilo.

Živela sloboda. Perfekt ili imperativ?

Iglene uši su njihove trijumfalne kapije.

Publika je ogorčena. Gladijator je pojeo lava.

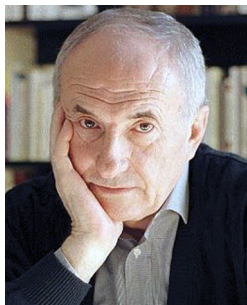
Ne razumem žalosnu vrbu. Kao da je ostalom drveću lakše?!

Sanjari su probudjeni deo naroda.

Besmrtniku se klanjaju do zemlje. Neki čak i dublje.

Stigao sam u bolju budućnost. Šaljite pare!

Rezultat demokratije: zabrana okupljanja policajaca po privatnim stanovima!

VLADO GOTOVAC (1930., Imotski – 2000., Rim, Italija)

Pjesnik, esejist, satiričar, filozof, novinar, disident i političar. Bio je jedan od vodećih hrvatskih političara *Trećega puta* i predvodnik liberalne misli. Filozofičnost i egzistencijalna kompleksnost odlikuju njegovu poetiku. Kao esejist i filozofski pisac katkad je hermetičan, no kao angažirani intelektualac, publicist i vrlo vješt govornik, bio je razgovijetan i lucidan. On u svojim djelima razvija polemički odnos prema zbilji, te britkošću i zgusnutošću misli, crnim humorom i aforizmima određuje se prema bitnim i načelnim pitanjima. Klasični oblik eseja presijeca aforizmima, bilješkama, opaskama, brojevima, dodatcima. Bogat je njegov književni opus. Kao umjetnika može ga se upoznati u sedam knjiga njegovih *Sabranih djela*. Erudita i humanista, koji je zbog svojih uvjerenja teško stradao u monolitnom komunističkom sustavu, ovdje ćemo upoznati kroz njegove iskričave aforizme.

Čovjek se približava sudbini skakavca: da bi postojao, mora sve opustošiti.

Intelektualac ne skače u ponor, ali zna sve razloge za skok!

Onome komu preostaje jedino ludost, preostaje još puno toga!
Samo mora ustrajati!

Vječnost ne zahtijeva odricanje od svakodnevnog, nego svoju prisutnost u njemu!

Okrutna ljubav je ona koja je zamijenila Vječnost slučajnim događajem.

Ni mogućnost da nas budućnost iznevjeri nije razlog da od nje odustanemo.

Sve što je veličanstveno ima sjenu svoje strahote.

Zažmiri! Ono što tada vidiš tvoje je.

Za one kojima je stalo do dubine, u nas se kopaju duboke jame.

Intelektualac – čovjek koji je sav svoj život potrošio na to da bude nepotreban.

Rad nije ništa manje opasan od nerada.

Zagonetka izbora riječi sadrži cijelu tajnu pisanja.

Stvoriti djelo! Biti vrijedan najvećih nesporeduma!

Što se više borim da sam s drugima, sve više osvajam samoću.

Moje je srce poput zvijezde koju napuštaju rojevi kometa.

Poželio sam pun Mjesec na nebu... Pred njim samoća nikad nije ovako jadna.

Biti Hrvat – to je nesreća koja nikad ne dolazi sama!

Uvijek su me užasavali ljudi kojima je svijet toliko jasan da ga na tu jasnoću nastoje i svesti.

Cvijet ljubavi ne niče bez smrti.

Prave bitke su jedino one koje možemo izgubiti.

Čovjek se ne smije samo zato da pokaže svoju nadmoć, nego i da je izbori za druge!

Čistoća borbenosti zadaje previše muka. Tko traži suborce, mora im odobriti mane.

FADIL HADŽIĆ (1922., Bileća, BiH – 2011., Zagreb)

Književnik, komediograf, filmski redatelj i scenarist, novinar i slikar, Fadil Hadžić napisao je šezdeset kazališnih komedija i tako se svrstao u red najpoznatijih hrvatskih komediografa. Bio je jedan od osnivača *Satiričkog kazališta Jazavac* (današnji *Kerempuh*), pokrenuo je reviju jugoslavenskog filma u Puli (kasnije *Pulski festival*), bio je glavni urednik *Vjesnika u srijedu*, legendarnog *VUS-a* čiji tiraž je povećao pet puta, dozeo je danas nezamisliv broj od tristo tisuća prodanih primjeraka. Bio je redatelj legendarnog partizanskog filma *Desant na Drvar*. U slikarstvu je rabio tehnike ulja, akvarela i pastela, a slikao je aktove, portrete, istarske pejzaže i vedute. Ta „mnogostruka osobnost“ jugoslavenske i hrvatske kulture druge polovine 20. stoljeća, ta draguljarnica smijeha u njemu, znala je izvući smiješnu crtu i iz najcrnje stvarnosti – zato je bio cijenjen, zato je bio obožavan.

Diplomat pravi grešku kad misli da laže, a govori istinu.

Za razliku od ljudi, kod krokodila se zna što misli kad otvori usta.

Istinu ne treba skrivati, jer narod zna još više.

Konačno jedna dublja komedija – nitko se nije nasmijao.

Konzervativan čovjek je kao stara stolica. Prvo je odnesu na tavan, a onda je ponovo vrata kao antikni namještaj.

Čuvajte se moralista. Oni su vam kadri dokazati da nikada nisu bili u zahodu.

Na političkim stepenicama nikad se ne zna da li sljedeća vodi gore ili dolje.

Prijatelji i odijela traju duže ako se ne koriste svaki dan.

Publika mora ponekad više glumiti od glumca na sceni.

Brisanje vlastita nosa još nije samokritika.

Slava se ne može prodati, pa se događalo da slavan čovjek ima slavu, ali nema para da ode na more.

Prilika čini snoba.

Više nemamo prijatelja, ali imamo televiziju.

Na pragu uspjeha ne treba dugo čistiti noge, jer bi netko mogao prije ući.

Pripazite – nije janje svatko tko bleji.

On je svoje glavne bitke izborio nakon rata.

U modi su intelektualci koji citiraju nepročitano.

Što je glava praznija, sve se više diže.

Dugo životno iskustvo je uštedevina koju nema više tko trošiti.

Miševi su sve deblji u izdavačkim skladištima.

Samo javno mišljenje može progutati sve, a da ne pokvari želudac.

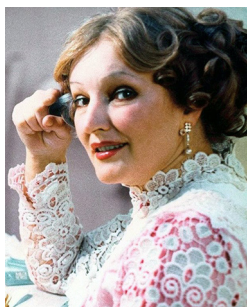
Novine su svjesne da ne služe samo za čitanje.

Sve je više poezije, a sve manje pjesnika.

Tiranin počinje karijeru u braku pa ide sve više i više.

Kako bi to bilo divno – gledati kazalište iza kulisa.

ZDENKA HERŠAK (1928., Zagreb – 2020.)

Neodoljive ljepote i šarma, kako onog fizičkog tako i umjetničkog, Zdenka Heršak istaknuta je dramska umjetnica hrvatskoga glumišta. Studirala je komparativnu književnost, a radni vijek je provela kao dramska glumica *Zagrebačkog dramskog kazališta*, današnje *Gavelle*. Usporedo s glumom, a i poslije kada su glumačke uloge počele jenjavati, pisala je, možda s još većom životnom strašću i obogaćena nemjerljivim iskustvom.

Objavila je šest knjiga aforizama, posljednju dvije godine prije smrti, pod naslovom *Kuća tajni puna*, za koju je govorila da je puna aforizama dvadeset i drugog stoljeća, jer odslikava interakciju umjetničkog i znanstvenog, pa tu ima kvantne fizike, astrofizike, religije, sve garnirano običnim, ljudskim, a tako uzvišenim. Nagradu za životno djelo na području dramskih umjetnosti dobiva 2017. godine, a život-redatelj se pobrinuo za posljednju dramu – novčani dio nagrade netragom je nestao.

Šutnja je najbolji razgovor.

Kad bi svatko ispravljao svoje pogreške ne bi imao vremena za tuđe.

Ne ponavljajmo tuđe molitve; Bog najviše voli našu kreativnost.

Kad glup čovjek šuti, može prevariti pametnog.

U krčmi mojega oca pisalo je: „Zabranjeno psovanje.” Danas je kazalište na nižoj razini.

Kad stignem na vrh, tek se onda trebam uspinjati.

Mrav se prošetao po stolu punom hrane, i ništa nije pojeo jer to nije odradio.

Zašto životinje ne polude kao čovjek? Zato što se ne bave kulturom ni religijama.

Sve što mislimo, to postajemo. Misao stvara identitet.

U recesiji se nijedan političar nije odvažio objasniti da materijalno siromaštvo ima i prednosti. Zato jer ne zna kakve.

Sagrade palaču pravde bez pravde. Dom kulture bez kulture. Samo su bolnice prepune bolesti.

Ova civilizacija stvorena je samo za pseći život na visokoj nozi.

Imamo toliko godina koliko hoćemo.

Svemir je stvoren na brojkama; Zemlja brojkama na novčanicama.

Književnost je nastavak onoga što radimo svaki dan. Ogovaramo.

Ljubav i potreba ne idu zajedno.

Djeca dolaze kroz nas, ne od nas.

Koliko je god teška starost, mladima je danas još teža mladost.

Ne volim što Isusa Krista stoljećima drže na križu.

Što više mudrac govori, sve manje je pametan.

Posljedice su prirodni ishodi, nipošto kazne.

Prijatelji su kao olovke: kad ih trebaš, nema ih.

Kad se ne bi oglašavalo zlo, ostali bismo bez vijesti.

Sa siromašnima Bog ima problema i čeka da to sami riješe.

Bog je znao da će Job proći kroz kušnju. Ali Job nije znao da će izdržati.

ZDRAVKO HORVAT (1946., Dalj – 1998., Zadar)

Pod pseudonimom Zdravac, Horvat svoje aforizme objavljuje još od svojih gimnazijskih dana. Aforizme je objavljivao u mnogim listovima i na radiju, u Hrvatskoj i u inozemstvu. Jedan je od osnivača *Hrvatskog društva karikaturista*, priređivao je izložbe aforizama. Bio je veseljak, ljubitelj glazbe, dobrotvor. Svoju knjigu aforizama nije dočekaao jer ga je pretekla ona kojoj je poručio: *Na momemu grobu samo se ja imam pravo smijati*. Umro je 1998. u Zadru, uoči Svjetskog nogometnog prvenstva, a posljednji aforizam bio mu je: *Nogomet se ne igra loptom, nego pameću*. No, Zdravko, koji je pronašao svoj duhovni mir u jednom od jadranskih dragulja – gradu koji je od starine bio sklon profinjenoj vrsti humora, može biti miran i zbog još jednog razloga – izdavačka kuća *Genesis* iz Zagreba je 2003. objavila knjigu njegovih aforizma jednostavnog naslova *Aforizmi*.

Birokracija je osigurala budućnost. Svi smo naručeni za sutra.

Najzdravije žive bolesni.

Danas smo osigurali bolje jučer.

Borba rame uz rame završila je bitkom lakat uz lakat.

U promašenom braku je uvijek netko pogođen.

Tko ima sredstva, ne trebaju mu ciljevi.

Majmuni imaju autorska prava na čovjeka.

Da ljubav nije prolazna, nitko se ne bi ni zaljubio.

Povijest je mučiteljica života.

Ja sam skroman. Želim imati samo onoliko koliko nemam.

Otvaranjem prozora u svijet čuvajte se moždanog propuha.

Za sve ima dovoljno žuljeva.

Ja sam svoje popužio – reče opušak i ugasi se.

Najlukaviji štakor napusti brod prije porinuća.

Šef mi je dosadan kao buha, ali je pametan kao stjenica.

Više nisu na cijeni oni koji su pali s Marxa.

Kad nema pametnijeg, popušta tko mora.

Životna škola je laka. Svi je završe.

Od drveta života se prave najbolje stolice.

Otrovnica ni sama sebe ne smije ugristi za jezik.

U Zagrebu je lakše ući u vladu nego u tramvaj.

Već kod treće čaše imam kvorum.

Kome je život težak, neka izabere nešto lakše.

Ovca skrene pozornost na sebe tek kad se okrene na ražnju.

Ruža vjetрова nema trnje.

Da je znao istinu, i on bi lagao.

Jelo je najbolja hrana.

Svatko je plitak do vlastitog dna.

RADOMIR RADE JOVANOVIĆ (1939., Srebrenica – 2016., Užice)

Profesor književnosti i književnik Rade Jovanović slovi za najveću srpsku aforističku legendu. Objavio je osam knjiga aforizama i „pokupio“ sve nagrade za humor i satiru na Balkanu. Najvrjednija godišnja nagrada koju za najbolju knjigu aforizama dodjeljuje *Beogradski aforističarski krug* zove se po njemu. Najveći dio svoga života proveo je u Užicu radeći kao profesor, uporno

dokazujući da je iskra užičkog humora i duha neuništiva – zbog toga je 2015. godine proglašen „Užičaninom godine“. Ovaj ingeniozni čovjek za sebe kaže da spada u manju skupinu stvaratelja koji su se sjetili da bi prije svoje smrti mogli ponešto i zapisati (literarnu promociju doživio je tek u 37. godini svoga života). Hiperproduktivan, ali i hiperkvalitetan kad se već pojavio, napravio je pravi satirički BUM! Pisao je i erotske aforizme, ali, kao što je sam kazao, svako izrugivanje sa seksom je prekinuo kada je shvatio da je istinita ona o politici i kurvi.

Bili smo Evropa u srednjem veku. Sada smo srednji vek u Evropi.

Mi smo za Evropu važna karika. Samo smo se otkinuli s lanca.

Ne umemo da se koristimo viljuškom i nožem. Smeta nam viljuška.

Nisu nam potrebne plate. Ko radi, ne boji se gladi!

Srbi zaslužuju nadoknadu za odvojen život. Život je negde drugde.

Najnoviji meteorološki izveštaj za Srbiju sutra: vremena više nema!

Digli ste za njega ruke. A prošli ste kao da ste digli noge!

Ne pišajte uz vetar. Uzvatiće vam vodenim topovima!

Gradjani su opljačkani. Nepažnjom su ušli u banku!

Ko preživi, pričaće... Sam sa sobom!

Nekoliko policajaca je napalo nemoćnu staricu. Nije se znalo ko koga udara!

Izvezli smo mozak. A utisak je da svaki čas može da nam ode i glava!

Mi Srbi imamo, ako bog da, nameru da ginemo još godinama. Samo da nas zdravlje posluži!

Izvinjavamo se što zbog dužine drugog dnevnika nismo u mogućnosti da emitujemo treći dnevnik.

Kod Indijanaca Bik Koji Sedi bilo je ime, a ne opis poslova poglavice!

Posle saslušanja u policiji morao sam da promenim ličnu kartu. Istekao mi lični opis!

Japanci su žrtve razarajućih zemljotresa. Mi smo sve ovo postigli sa svojih deset prstiju!

Prošao sam ceo svet, ali nigde narod ne živi lepše nego na našoj televiziji!

Naši političari se dele na levičare i desničare. Zavisno od toga koja im polovina mozga ne funkcioniše!

Vlast je otpočela obračun sa mafijom.... Rade završni račun.

Metak u slepoočnicu – rešenje blizu pameti.

Glumci su stigli, Sire. Kongres može da počne!

San je da sve ovo sanjamo.

VLADIMIR JOVIČEVIĆ JOV (1947., Cetinje, Crna Gora – 2011., Beograd)

Književnik, izdavač, antologičar, kulturni radnik i šahist, Jov je objavio šest knjiga aforizama. Bio je organizator *Satirikona* na Kolarčevu narodnom univerzitetu u Beogradu, vrijedne satiričke manifestacije. Posjedovao je dar za iznalaženje logičkog paradoksa, uočavao je jezične kontraste, povijest se često nalazila pod njegovim kritičkim satiričkim povećalom. Strastveni šahist, po školama je predavao tu plemenitu intelektualnu igru, bio je organizator i pokretač višegodišnje serije šahovskih turnira satiričara i pjesnika. U *Politici* je godinama objavljivao „šahorizme“, kako je zvao aforizme o šahu. Dobitnik je nagrade za satiru *Radoje Domanović*, od mnogih je držan jednim od najoriginalnijih beogradskih pisaca. *Budi pion i bićeš u garnituri!* uskliknuo je u jednom svom šahorizmu, a on niti je bio jedno niti je bio drugo.

Svi izlazi vode u lavirint.

Mrtvo slovo na hartiji – autori u partiji.

Ni Šekspir nije rekao: sve je trulo u državi Engleskoj.

Nije to taj kamen, rekoše Sizifu na vrhu.

Nisam Kafka – ali osećam proces.

Šala, šala, pa vešala.

S policijom nema šale, ima viceva.

Ko sahranjuje aforizme, gledaće u čizme!

Oni koji su skočili uvis, ostavili su nam motku.

U porodičnom krugu, ne treba pričati o bračnom trouglu.

Ljubav ide u bioskop, a brak u pozorište.

Ljubavnici su konobari braka.

Brak je burma oko vrata.

Između verne i neverne žene samo je jedno „ne“.

Žene kriju godine, muževi minute.

Za jedne ja brak nepodnošljiv, za druge podnošljiv, a često se radi o istom braku.

Brak je karijera ljubavi.

Bio jednom jedan brak. A onda su svi živeli srećno.

Nekad smo bili zajedno, a danas nismo ni za jedno.

Šta će nama Tolstoj, mi imamo i rat i mir.

Od Starog grada do Novog groblja samo je jedan prevoz.

Ako je poraz tragičan, da li je onda pobeda komična?

Kad pioni odustanu od prvog poteza, povlače ga konji.

A možda će nas jednog dana iz šahovske sale izbaciti kompjuteri!

Rokada je gubitak iluzije da kralj može ostati u centru.

JURAJ JURJEVIĆ (1910., Brusje, Hvar – 1985., Novi Marof)

Novinar, književnik, aforist; napisao je dvadeset knjiga od kojih je deset ostalo u rukopisu. Čovjek i čovječstvo su u središtu njegova zanimanja, stoga u svojoj knjizi koju je morao tiskati u tri izdanja – *Čovjek*, zbori: *Zaista je potrebno uvijek i na svakom mjestu propovijedati kako u središtu kulture, vjere, društvenosti i rodoljublja stoji čovjek, te da jednostavno ne možemo biti ni kulturni, ni vjerski prožeti, ni rodoljubno vrijedni, ako nam glava i naše srce ne postavi čovjeka kao prvu i glavnu vrednotu!* Napisao je stotine članaka za veliki broj novina i časopisa, a jedna njegova predivna humanistička misao glasi: *Moliti Boga znači približavati se čovjeku, ali ne čovjeku koji ne sluša u oceanima i ne govori u kapljicama.* Jedna od njegovih zbirki aforizama nosi naslov *Zimzelene starine* (misli, izreke i pouke), a doživjela je dva izdanja.

Bol je veliki i iskreni razgovor sa samim sobom.

Nitko nam neće zadati toliko briga koliko naša bezbrižnost.

Stid je odijelo duše.

Kriza u poslu je majka rješenja.

Samoća je vrlo, vrlo živa klima, u kojoj nema mirovanja, nego se cvjeta ili vene.

U društvu dijelimo vrijeme, a u samoći smo njegovi jedini vlasnici.

Bez Boga ne možemo ništa, pa čak ni nijekati Ga.

Kad se zaželim dobrih i izvornih misli, ja čitam pjesnike, a ne filozofe.

Vrijedno živi samo onaj koji zakone oko sebe čini suvišnima.

Brak je filozofija u koju valja ući bez mnogo filozofiranja.

Slušaj u oceanima, a govori u kapljicama.

Starost je mir duboke šume.

Priroda se smije cvijećem.

Tajne su teže i neugodnije nego i najveće naše brige i nevolje.

Besciljnost je najteži i najskuplji cilj.

Govor je uvijek rizik, a šutnja je uvijek dobitak.

Šutnja je spušteno jedro u oluji...

Svi su ljudi filozofi i svi vjernici teolozi.

Majka je žrtva na oltaru ljubavi, koja uvijek gori, a nikad ne sago-rijeva.

Potreba mora biti manja od mogućnosti i imanja.

Odgov je sisanje čovječstva.

Palače, vile i dvorci smiju se i urliču, a seoske kolibe i potleušice mole Boga.

Revolucija je grom dugo naoblačenih nebesa.

Moliti Boga znači približavati se čovjeku.

Puno će se lakše sprijateljiti dva siromaha nego dva bogataša.

PAVAO PAJO KANIŽAJ (1939., Đelekovec, Koprivnica – 2015., Krapinske Toplice)

Pjesnik, prozaist, dramski pisac, aforist, Pavao, od mi-lja zvani Pajo, Kanižaj, bio je bard hrvatskog humora i satire, pisao je za djecu i odrasle, stvarao kazališne predstave, osmišljavao radijske i televizijske emisije, a proslavio se pisanjem scenarija za poznate hrvatske crtane filmove. Uglazbljavani su mu stihovi, bio je urednik nekoliko humorističko-satiričkih listova, do-

bio je mnoge nagrade kod kuće i u inozemstvu, preveden je na mnoge jezike – takav neiscrpni talent kakav je Pajo imao bilo je nemoguće ne prepoznati. Uza sve navedeno, bio je i strastveni kolekcionar, posjednik jedne od najvećih i najvrjednijih zbirki umjetnina u Hrvatskoj (380 artefakata čija se vrijednost procjenjuje na preko dva milijuna eura). Njegovi aforizmi spadaju u sam satirički vrh, uvršten je u mnoge antologije. Svojom duhovitošću i neponovljivim šarmom zauvijek se urezao u srca svih onih koji su ga poznavali.

Ni pred pisoarom nisu svi jednaki!

Što je u stočarstvu više goveda – manje je govedine!

Najlakše je pogriješiti kod biranja kad postoji samo jedan kandi-dat.

Lakše je začepiti usta pečenjem nego lokotom!

Njegov je moral bio na takvoj visini da ga ni on sam nije mogao dohvatiti.

Kad se snob baca pod vlak, čeka da naiđu spavaća kola.

U pustinji je sve fatamorgana. Osim lavova.

Oko alkoholičara na odru lete vinske mušice.

A koliko tek novac falsificira ljude!

Lako je bilo filozofima onda kad još ništa nije bilo jasno.

U džepu ubijenog neprijatelja našao je sliku svoje žene. I danas se još kaje što ga je ubio!

Sve su žene iste! A jedna je još gora!

Neki nemaju nikakav cilj u životu, a i taj promaše!

Plivački maratonac za desert otplivao na Jabuku!

Zadužili su nas svojom hrabrošću za vrijeme rata. Poslije nas je njihova hrabrost još više zadužila!

Da mislim, ne bih mislio!

Iz novina se može doznati datum i koliko je sati!

Bio je tako bezličan da ga ni sjena nije htjela slijediti!

Ne govorite mi: „Jezik za zube!” Progovorit ću zubima!

Što je veći lopov, ćelija je s više zvjezdica.

Nikad nisam pratio modu, ali sam znao pratiti one koje su ju pratile!

Um mi je sve pametniji! Popušta!

Svim knjigama koje sam izdao ostajem vjeran!

Oni skromnih mogućnosti najmanje su skromni!

Kosti osuđuju na svim jezicima!

Upitnik bi trebao doći prije nekih rečenica!

MILAN KAUČIĆ (1931., Kutovi, Orahovica – 2009., Požege)

Iz podravske ravnice, preko brda i dolova, tumarajući od nemila do nedraga kroz same rastanke, stigao je u gradovima Požegi i Vinkovcima pohoditi Radničku gimnaziju i Srednju ekonomsku školu, istovremeno tražeći spas u radu: kopajući u poljoprivredi, zidajući u građevinarstvu i elektrificirajući u elektroprivredi. Naslanjajući se na iskustvo drugih, a već i sam obogaćen

svojim, sigurnim korakom je odlazio u spoznaje trajanja oslušujući iz nekih dalekih izvora kucanje vlastite životne ure. A ti otkucaji, makar i najtiši, sinkronizirali su svoje zvukove sa škripom olovke po papiru. Pisao je članke za novine, bio u uredništvu nekih tiskovina, objavljivao novele i poeziju. U nakladi knjižnice „Papuk“ Hrvatskog planinarskog društva „Sokolac“ iz Požege 1994. godine tiskao je zbirku pjesama i aforističku zbirku od stotinjak aforizama.

Jedna je kukavica dovoljna za cijelu šumu.

Kad savjest mršavi, duša mora pojačati obroke.

Žena će za ljepotu dati sve, ali će često tu ljepotu pokloniti nekom ni za što.

I sjena napušta čovjeka. U grob odlazi samo on.

Knjiga na lomači ostavlja plodan pepeo.

Šarm je šminka duše.

Sve dok se praćaka u plićaku, oko duboke misli diže se mulj.

Testamenti su kao kapljice rose. Čim im sadržaj dođe na sunce, ishlape.

Za život poslije smrti još za života treba pljunuti u šake.

Strast je ogledalo razuma. Samo dok je ogledalo čitavo, razum se može vidjeti.

Nekim se nadimcima čak i vlastito ime počelo klanjati.

U strahu je i vlastita sjena nekakav zaklon.

Uspravnima je teško i kad spavaju.

Neke istine bolje se vide kurjim očima.

Tko visoko leti, teško mu je podmetnuti nogu.

Tajna je viši stupanj demokracije.

I dobre i loše veze svode se na čvor.

I na pragu svemirske ere neki dobivaju oklagijom po glavi.

Opasno je poskliznuti se u krevetu.

Moćni su uvijek sami. Tako lakše dijele vlast.

U velikom društvu malog čovjeka navečer pošalju u krevet.

Jasnija je prašina na knjizi nego na cesti.

Kad opazi голу istinu, laž se obuče po posljednjoj modi.

Da zamete svoj trag, čovjek je prvo obuo cipele.

Kad se sastavi kraj s krajem, konopac pukne na drugom mjestu.

ANTE KESIĆ (1921., Studenci – 2011., Zagreb)

Aforist, čovjek iz čije je velelijepje kovačnice neologizama izašla i riječ *blistik* – izraz za Srednji ili Bliski istok te *dalekovidnica* za televizor, on svoje aforizme isprepleće sa svojim neologizmima – za priručnik kaže da je priložnik jer se čita očima, a ne rukama. Bio je satiričar, pjesnik, novinar, kolekcionar, numizmatičar, za svoj rad je dobio mnoge nagrade (jedan je od najnagrađenijih članova *Hrvatskog novinarskog društva*, riječ je o preko 32 priznanja!). Uz ostale, objavio je i nekoliko knjiga aforizama. Osobitost njegova stila je sažetost, jezgrovitost do „jedva mogućeg“ (Badovinac). On je svojim aforizmima pripisao osobinu ljekovitosti, njemu nije važno je li onaj tko ga zanima mrtav dvije tisuće ili više ili manje godina, nije mu bitno je li blizu ili je daleko, jer on je, među ostalim, opisao putnike *Titanika* koji su tisuće metara pod morem (Gjoni).

Lako je s nepismenima, a što s neusmenima?

Bilo bi bolje da je dubio glavom, nego na glavi.

Od svih živih bića jedino ljudi pokušavaju biti slobodni.

Zašto prijateljima često dodajemo ono famozno ne?

Mnogi ljudi su ispod statusa kućnih ljubimaca, pa im jedino preostaje da postanu Božji ljubimci.

Čovjek je smislio podjelu rada, a bilo bi bolje da je osmislio podjelu smisla.

Rađaju se samo ljudi, a neljudi se prave bez posebne dozvole u voljnim laboratorijima.

Ljudi se, srećom, manje sučeljavaju, a više sujezičavaju.

Tko sam sebi skače u usta, mora iz samog sebe izaći kroz stražnjicu.

Osniva se tvornica ideja, a sirovina će biti bulažnjenja po birtijama, sudnicama, ludnicama itd.

Ako se krajnosti dodiruju, onda su to ljubav i mržnja.

Ljubav ima mnoštvo pridjevaka: Čista, prava, Žarka, duboka, sretna... a ne treba joj nijedan.

Ljubav i slava su jedine legalne droge.

Bježao je u nadi da će postati brži od metka.

Razoružanje nije moguće jedino u kamenom dobu.

To što pridjev slobodan ima komparativ i superlativ kazuje da sa slobodom nešto nije u redu.

Sreća može biti i vreća za spavanje i sanjarenje o sreći.

Oslobođenom robijašu odbili su molbu da otkupi okove.

Ipak postoji savršen zločin. Uskraćivanje lijekova cijenom.

Bubrežni kamenci su nešto kao kamenovanje iznutra.

Postoji i polusamoubojstvo: razbijanje sebe u ogledalu.

Sirotinja jedino može žrtvovati oteto.

Evin zalogaj zabranjene jabuke platilo je glavom desetak milijuna „vještica”.

GUSTAV KRKLEC (1899., Udbinja, Karlovac – 1977., Zagreb)

Velikan pisane riječi, jedan od najistaknutijih književnika dvadesetog stoljeća, djetinjstvo je proveo u Hrvatskom zagorju, što je ostavilo trajan trag u njegovu poetskom opusu. Stekao je i titulu najboljeg hrvatskog pisca basni. Bavio se i prevodjenjem te je bio prvi predsjednik *Društva hrvatskih književnih prevodilaca*.

Drugi svjetski rat ga zatječe u Beogradu gdje doživljava bombardiranje grada, no Martina Lipnjaka (njegov pseudonim – rođen je u lipnju) nacističke bombe nisu poštedjele ni u Zemunu nekoliko godina potom, gdje se skrasio kao državni činovnik i predsjednik *Veslačkog kluba Zemun*. Antologijski je pjesnik jasna, koncizna i čista izraza, pjesnik vedrine, ali i životne tjeskobe, dobitnik nagrade *Vladimir Nazor* za životno djelo, pisao je i aforizme (*Drveni klinici* – epigrami, aforizmi i telegrafske basne, Zagreb 1973.g.)

Najbolje se prodaju djela onih pisaca koji se – ne prodaju...

Poznajem kritičara koji se drži gizdavo kao neboder u provinciji...

I okorjelom bezbožniku đavo ponekad podmetne nogu.

Crni humor je uglavnom proizvod – bijelaca.

Kažu da je Voltaire – i ne samo on! – sve više ujedao što je manje imao zubi...

Lako je biti mrav. Teško je biti – cvrčak!

Da zečevi nisu plašljivi, odavno bi ih – zameo vjetar.

Kažu da se u zla vremena ponekad i slon zavuče u – mišju rupu.

Gospode, nemoj im oprostiti, jer – znaju što čine!

Nije dobro sve što je novo, ali je novo sve što je – dobro!

Reci mi što je kič, pa ću ti reći – tko si!

Čim netko uобрази da je Sunce, započinje proces njegova – zamračenja.

Čast velegradskim katedralama, ali čast i seoskim – kapelicama!

Kakva li standarda za Lijepu Našu kad bi se mogao izvoziti – domaći jal?

Ima romana kojima bi najviše dolikovao uvez od – svinjske kože.

Od umišljenog bolesnika gori je – bolesni umišljenik.

Prvo je vedrio, a zatim oblačio. Na kraju ga je progutala – magla.

Dolazi doba kada ćemo podizati spomenike – neznanom pješaku.

Prvo ispeci, pa onda – ne reci!

Bogovi, doduše, polako odumiru, ali se đavoli sve brže množe.

Više vrijedi doživjeti jedan osrednji roman negoli pročitati deset loših.

Bolji je i stančić u suterenu negoli – dvorac u oblacima...

Zašto je mladi umjetnik naprosto “zaklan”?... Jer nije bio za – klan!

Nekoć su blago dijelili sveci, a danas ga dijele – grešnici...

Jedni love vještice, a druge – „vještice” love.

SREĆKO LAZZARI (1925., Ključ, BiH – 2006., Sarajevo, BiH)

Srećko je potomak stare bokokotorske brodovlasničke i mornarske loze Lazzari, čiji su predstavnici još u 16. stoljeću bili admirali Bokeljske mornarice. Lazzarijev književni rad započinje 1952. godine kada on, uz rad u srednjoj školi, piše humoreske, epigrame i aforizme te ih objavljuje u mnogim časopisima i radijskim emisijama. Za svoga života objavio je devet knjiga aforizama,

dobio je mnoge nagrade, uvršten je u razne antologije. Miro Lasić je o Lazzarijevim aforizmima napisao: „Srećko Lazzari je jedno od prvih imena, vjerojatno i prvo u bosanskohercegovačkoj literaturi aforizama... Njegov duh liječi. Ove kratke misli, kao jak pljusak, zasipaju čitatelje svih zvanja i zanimanja i poslije njih svi oni ostaju kao malo pokisli.“ Kakvoćom svojih aforizama Lazzari u hrvatskoj književnosti zauzima počasno mjesto jer „kod čitatelja pobuđuju vedrinu, razmišljanje, užitek i ponos“ (Vukmanić).

Dosada je teška, a još teže je ono čime je ubijamo.

Čovjek je robotu dao svoje osobine. Ono što je naslijedio od majmuna, zadržao je za sebe.

Život je kao auto. Učiš, učiš, i kad nešto naučiš, svoju sudbinu prepustiš konjima.

Ženina slabost razoružava muškarca. Muškarčeva slabost naoružava ženu.

Mali čovjek je željan topline iako mu stalno gori pod nogama.

Siromah ne kupuje šešir da ga nosi na glavi, već u ruci.

Govor je dar prirode, a šutnju je čovjek pronašao.

Ne oslanjajte se previše na svoje idole. Mogli biste ih srušiti.

Ja držim da sam pošten. Ali što to vrijedi kad drugi drže sve ostalo?

Najteže je istjerati iz glave ono što ti leži na srcu.

Izgleda da od svih zskona na Zemlji postoji samo zakon gravitacije, a ni on neće dugo.

Oni koji tapkaju u mjestu, stalno prebacuju onima koji se vrte u krugu.

Rad je stvorio čovjeka, ali bi bolje bilo da je stvorio radnika.

Ljubav je ono što očekujemo od drugih.

Muž podiže kuću koja će poslije ležati na ženi.

Aforisti se igraju riječima. To je jedina igračka onih koji nemaju ništa.

Prije otkriju svoju nepismenost oni koji znaju pisati nego oni koji to ne znaju.

Trač je šund koji je oslobođen poreza na promet.

Najbolje se čuje u gluho doba noći.

Nekrolozi su uvijek dobri. Blago onima koji ih čuju prije smrti.

U nekim trenucima čovjek osjeti takvu sreću da počne zavidjeti sam sebi.

Spustite se na zemlju prije no što se zemlja spusti na vas.

Od čekanja je gore samo ne čekati ništa.

RINO MALOVRH (1930., Zlarin – 2010., Opatija)

Viktorin. A može i Viktorijin. Za sebe je znao govoriti da nije ondje gdje jest, bio bi boem ili mali Isus. Nezaposleni filozof, vjernik bez pokrića i vojnik ljepote. Proputovao je pola svijeta, bio u susjedstvu znanosti i umjetnosti, živio između neba i zemlje i između tih dvaju izazova. Pisao je, pjevao, slikao, glumio, sviruckao, kreirao, podučavao, vrijeđao i pio. Nije mogao bez mora. Volio je maslinu, lozu, hobotnicu, miris suhe otočne trave, pjesmu u konobi i jednu ženu. Život je gledao rendgenski pa nije mrzio. Patio je jer je predugo živio na mjestu udesa, kao da je imao samo jednu kolijevku. Živio je u krilu Učke, a odumirao u ostatcima Opatije iz koje je, kako je jednom rekao njegov prijatelj Arsen, u davno doba krenuo prvi konobarski partizanski odred... Ovdje donosimo aforizme iz jedine njegove knjige aforizama pod naslovom *Aforizmi i ostale jezične akrobacije*, Cipetić, Kastav, 2000.

Koliko kišna glista zna o meni, toliko ja znam o Bogu.

Kad netko poviče: budalo, svi se okrenemo. To nije slučajno.

Da ljudi bježe od svog identiteta dokazuje i nedostatak obrtnika, vrtlara i uslužnog osoblja.

Mnoge knjige ne sadrže istinu, ali nas potiču da je tražimo.

Svaku lijepu ženu smatraju glupom. A tko drugi nego oni ružni.

Svaki put udahnite i pronađite moguće dobre strane vaše nevolje.

Najopasnije je ono što leti i ono što gmiže.

Sve je skupo, a šankovi najskuplji.

Polemika pokreće, aplauzi debljaju.

Povijest je najružnija priča čovječanstva.

Svadba primitivca daleko se čuje.

Svi bi se vratili prirodi, ali ne i pješice.

Što manje selo, to veće povećalo.

Oni koji vas razočaraju, na izvjestan su vam način pomogli.

Čovjek je sâm. Zato je u masi.

Siromaštvo je loša navika, a bogatstvo faktor rizika.

Mnogima sloboda zasmrdi kad zamirišu jednaka prava.

Tko dobiva u ratu a gubi u miru, ima više snage nego pameti.

Osim sreće u nesreći, svaka druga sreća je sumnjiva.

Jedno je imati svoje mišljenje, a sasvim drugo biti tvrdoglav.

Samo su prijateljske utakmice donekle takve. Ostale su neprijateljske.

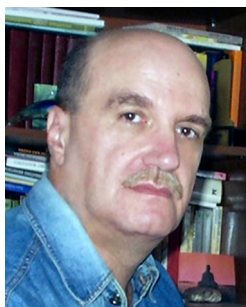
Tuđu starost, nemoć i posmrtno zvono trebaš uvažavati. Tebi zvoniti.

Svaka večera može biti posljednja, pogotovo obilna.

Kad na te viču zbog sitnice, ne trpe te zbog nečeg krupnijeg.

Ono što je najvrednije, besplatno je.

Svete stvari prodaju ili lopovi ili bogalji.

ROBERT MARIĆ (1958., Split – 2022.)

Svestrani humorist, satiričar, aforist, dramski pisac, urednik, Robert Marić, preko trideset godina svojim je, kako humorističko-satiričkim pisanjem, tako i istim načelima u svom uredničkom poslu „podizao temperaturu“ i razveseljavao svoje Kaštelane, Splitskane, *berekinovce i maškadurovce* (bio je zamjenik glavnog urednika i glavni urednik u humorističkim listovima *Berekin* i *Maškadur* – autor ove knjige imao je čast sjediti s njim u uredništvu prvoga) i sve one kojima je humor hobi ili, pak, profesija. Bavio se i umjetničkom fotografijom, objavio je brojne knjige, dobio mnoge nagrade. Nije mu bio stran ni novinarski posao, objavljivao je u gotovo svim hrvatskim tiskovinama. Oni koji fizički ne požive osobito dugo, obično pakupe nekoliko svojih umjetničkih života i tiho za sobom zatvore svoja duhovna vrata. Ova knjiga ih je, na žalost, prepuna.

Jedino u školi ne postoje elitne jedinice.

Ateizam mu je svetinja.

Narcisoidni obično imaju loš ukus.

Socijalna napetost liječi se političkom.

I biračko tijelo ima želudac.

Ateist sam, Bog mi je svjedok.

Dobra ostavka daleko se čuje.

Ima i duhovne hrane kojoj je istekao datum.

Komunistima je odumrla država prije nego su planirali.

Neću platiti porez! Isključite mi ga!

Ako ljudi ubijaju ljude, to nisu zvjerstva već ljudstva.

Izišao je iz krize i javio se razglednicom.

Pravo je čudo kako nemamo podzemnu željeznicu – pored ovolikog podzemlja.

Pogledao je u lice pravde i vidio kremu.

Ponekad se pitam je li to demokratski ili Kafkin proces.

Izvršen je atentat na predsjednika – ništa osobno.

Nakon što su pružili lošu partiju, razišli su se na sve stranke.

Neki su s kritikom otišli tako daleko da se nisu više ni vratili.

Put do provalije obično vodi uzbrdo.

Najbrže dehidriraju žedni istine.

Imamo crvene svih boja.

Iznesite vaše mišljenje! Zar ne vidite da nam smeta?!

Još jednom zaslužnom građaninu podignut je spomenik – u zrak.

I tukci su kolege po peru.

Nije sva stoka jestiva.

Čaša se obično prelije kad je prazna.

ILIJA MARKOVIĆ (1940., Drijenjani, Trebinje, BiH – 2016., Novi Sad)

Nazivan je korifejem srpske satire – napisao je više od trideset humorističko-satiričkih knjiga od čega je trinaest aforističkih. Prevođen je na mnoge jezike, zastupljen je u mnogim antologijama. Bio je ne samo autor, već i urednik i izdavač (izdavačka kuća *Ilijada*). Teoretičar Teofilović za njega kaže da je malo reći da je samo pisao satiru – on ju je intenzivno živio. Tijekom

svog plodnog polustoljetnog književnikovanja uranjao je u razne književne žanrove, no uvijek je onaj bazični žanr bio aforizam, ostao on samo na jednoj riječi, pa i broju čak, ili se razgranao u druge, složenije, višeslojnije forme. Došao je na krajnje jednostavnu ideju da osmisli knjigu kao rokovnik-adresar-kalendar, s aforizmom na dnu svake stranice – doživjela je milijunski tiraž. Najfantastičnija, pritom, je „ideja o ideji“ – Ilija točno zna datum, trenutak i stanje svoje svijesti (ponoćni polusan) kada mu je ta izvanredna ideja pala na pamet.

Govorite slobodno! U Srbiji niko nikoga ne sluša.

„Slobodno!“ – ču se glas iz ćelije.

Potvrda iz katastra: vaše zemlje nema.

Svi su bili na mojoj strani, zato se čamac i prevrnuo.

Glupost je nasledna. Ludilo je zarazno.

Vodja mora da krši Ustav samo zato što niko nije savršen. Pa ni Ustav!

Oni ne lažu, ne krađu, ne pljačkaju. Oni nisu na vlasti.

Vodja najbolje razume one koji nemaju pojma ni o čemu!

Vodja je naše blago od neprocenjive vrednosti! Još ne znamo koliko nas košta.

Zid je najtvrdji u visini glave.

Svaki narod ima vodju kakvog zaslužuje. A mi i više od sopstvenih zasluga.

Da bi svet mogao da nas razume, morao bi da provede petsto godina pod Turcima. Ili bar koju godinu pod komunistima.

Dokazano je da se kontinenti pomeraju. Nekada smo bili deo Evrope.

Neprijatelj je pošteniji od nas. Još nas nije izdao.

Lepo nam je vodja govorio, ali mi nismo slušali. Samo smo mu aplaudirali.

Mi smo vaši osvedočeni prijatelji. Samo nam kažite ko ste i šta hoćete.

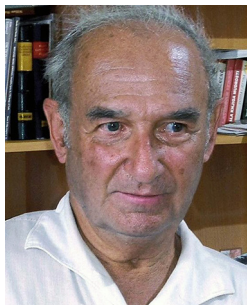
Kome je štap pri ruci, ne oslanja se na pamet!

Kada je magarac predvodnik zabludelog stada, minsko polje je pašnjak.

Oštar kao sablja, pouzdan kao puška, brz kao metak, snažan kao tenk. Tipičan mirotvorac.

Na dobrom smo putu. Svi nam idu u susret.

Demokratska vlast je obećala promene i ispunila obećanje: promenila se.

VELIMIR MATUTINOVIĆ (1928., Zemun, Srbija – 2021., Dugo Selo)

Filozofski fakultet završio je 1956. godine u Zagrebu i poslije dugogodišnjeg rada u srednjim školama u mirovinu odlazi iz Klasične gimnazije u Splitu 1992. godine. U mirovini se intenzivnije bavi slikarstvom i leksikografskim radom – znanstvenim područjem kojim se zanima preko trideset godina. Strast prema putovanjima odvela ga je u mnoge krajeve svijeta. Sve

životne okolnosti upućivale su ga na agnosticizam i dominiranje upitnosti u načinu mišljenja i djelovanja. Objavio je dvije knjige aforizama: *Snaga i slabost mudrosti* (2008.) i *Raskršća i usmjerenja* (2020.) Građa za aforizme se u njemu taložila oko pola stoljeća, a onda je on sirov i neuobličen materijal fragmentarno i stilski dotjerivao, potkrijepivši tvrdnje da „aforizam sliči citatu istranutom iz konteksta, pa ponekad dopušta više interpretacija. No, to ne treba shvatiti kao manu, već obratno, kao prednost.“

Goethe od pjesme zahtijeva da bude savršena, ili da ne postoji. Isto treba očekivati i od aforizma.

Dijalog umjetnika i kritičara ponajčešće je dvostruki monolog.

Pomalo me intrigira pitanje: Kako se osjeća ljepota bez publike?

Ako ti je sudbina dodijelila da budeš mudar, odredila je da budeš stranac.

I najgluplja žena ima jednu crtu genija: nepredvidljivost.

Kad bi rogonje nosili lampione, ne bi trebala gradska rasvjeta.

Nije li psovka oblik priznavanja svetinje?

Život lišen djetinjstva već je dijelom pripao smrti.

Općenito se drži da ljudi žive utoliko bolje, ukoliko su okruženi s više nepotrebnih stvari.

Sakupljač gluposti veoma brzo i lako može sastaviti veliku zbirku, ali je ne može kompletirati.

Više volim da mi dopustiš da pogriješim, nego da me prisiliš da budem korektan.

U vjeri i ljubavi nema slobodne volje.

Istina je vječna, ali njezina odjeća nije.

Duševna bol je povlastica onih koje je sudbina pošteđjela od tjelesnih patnji.

Oldtajmer može estetski konkurirati najnovijim modelima. I strojevi poznaju poeziju djetinjstva.

Kad riješimo sve filozofske probleme, moći ćemo mirno igrati domino. A ne bismo li mogli igrati domino prije toga?

Svako „uvijek“ ima svoje „osim“.

Naši putni troškovi do pakla podmireni su. Sami odlučujemo o tome hoćemo li krenuti na taj put.

Povijest je improvizacija, unatoč umnim tumačenjima i bezumnim rezultatima.

Nema tog odgovora koji bi mogao nadmašiti sadržaj pitanja.

Ljubav u pjesmi živi duže od ljubavi koja je pjesmu inspirirala.

Demokratsko društvo je brod kojim upravlja mnogo kapetana. On plovi u istom smjeru u kom plovi brod bez kapetana.

IVA MAŽURANIĆ (MIODRAG MILOJEVIĆ, 1952., Kragujevac – 2010.)

Profesor književnosti, književnik, novinar, filolog, boem, enfant terrible čitavog jednog pokreta, Milojević, alias Iva Mažuranić, spadao je u red najoriginalnijih srpskih aforista. Po riječima istaknutog srpskog aforista i antologičara Aleksandra Čotrića, Mažuranić je bio majstor kratke forme koji je i u samo jednu rečenicu ugrađivao obilje dramatike bez i jedne suvišne riječi. „U građenju jetkih, ali istovremeno i poetskih minijatura, Mažuranić je iskazivao visoko zanatsko umeće. Jednostavnim, ali višeznačnim i sveobuhvatnim rečenicama dokazivao je da se i na maloj sceni mogu igrati velike drame.“ Objavio je četiri knjige aforizama i... otišao ne dočekavši ni kraj šestog desetljeća svoga života. Prije negoli i sami otiđu, umjetnici-satiričari isprate mnoge gluposti koje se kvače za ljudski rod. U tom smislu nitko od njih ne odlazi prerano, pa to nije učinio ni Iva. Zapravo on je, oni su, ovdje, s nama, da sebe i dalje govore kroz nas.

Teslino tajno oružje koristićemo isključivo u samoodbrani. Ako nas napadnu psi lutilice.

Slučajni pucanj pištolja pod uticajem ličnih osećanja, uvek je moguć. Ako pištolj oseća da nešto nije u redu.

Slučaj je hteo da islednik bude poslednji sagovornik okrivljenog.

Islednik iznenada iz fioke izvadi pendrek. Skakali smo sa teme na temu.

Prodavnice su dobro snabdevene. Hleba ima, mleka ima, pa će gladni maštati samo o zabranjenom voću.

Mnogi se pitaju kako opstajemo uprkos nemogućoj situaciji. Drže nas dve stvari – vera u zagrobni život i vera u bolje sutra.

Zašto bi prolazak tenka kroz bilo koje naseljeno mesto odmah bio tretiran kao zastrašivanje građana? Šta ako je reč o slučajnom prolazniku?

Reših da se oslobodim, da se dokopam slobode... I oslobodio bih se, da emotivno nisam bio vezan za radijator!

Od Srbije nikome ne pretila opasnost. U to su se uverili svi naši neprijatelji.

Ulicom prolazi hladnjača puna mesa... Ko se to igra najtananim osećanjima gladnih?

Građani traže da jedu. Vrlo brzo će se videti da li je reč o političkoj igri ili smišljenoj strategiji.

Narodna kuhinja okuplja ljude različitih političkih opredeljenja koji vole da jedu.

Ako ovo nije život, onda moramo proširiti definiciju života.

Ko da zaboravi tolika slavna imena iz naše istorije i toliko bezimene žrtve?

Gledali smo da se teško vreme sankcija što manje odrazi na život mlade generacije. Mobilisali smo ih i slali na front.

Naši policajci su zaljubljenici svog poziva. Nije im teško da demonstrante jure i po snegu!

Ovogodišnji rod pšenice Vlada Srbije je otkupila od seljaka po stimulatívnoj ceni, ali im ga nije isplatila kako bi ih stimulisala da još više proizvode.

Ekonomska kriza je naše unutrašnje pitanje koje ćemo rešiti uz pomoć inostranih kredita.

RADISLAV RAŠA PAPEŠ (1947., Beograd – 2023., Kragujevac)

Raša je posjedovao jedan od najraskošnijih talenata srpske satiričke književnosti druge polovine dvadesetog i prve polovine dvadeset i prvog stoljeća. Stomatolog po struci, a književnik po vokaciji, svojim bićem i cjeloživotnim svjetonazorom, svojim karakterom, dokazivao je da su te dvije djelatnosti srodne – i stomatolog i satiričar kod čovjeka ponajprije uočte kvar koji treba popraviti. Možda je i refleksija tih „crnih rupa“, kojih se u usnim i karakternim šupljinama nagledao, bila uzrokom njegove sklonosti crnom humoru – za njega je on samo neka vrsta obrane života, nešto poput elektrošoka u medicini. Objavio je samo dvije knjige aforizama, a jedan od razloga za to, kako sam navodi, je taj što se grozio knjige kao definirana materijala. Pisao je i satirične priče. Četverostruki je dobitnik jednog od najuglednijih europskih priznanja za satiru – nagrade *Radoje Domanović*.

U Evropu moramo da uđemo što pre. Dok još imamo odakle!

Ko ne gleda državni informativni program taj i zaslužuje da mu se dešava ono što mu se stvarno događa!

Ovo je zemlja heroja i preplašenog naroda!

Novine koje ne ujedaju dobre su za zavijanje!

Pogrebni običaj bacanja zemlje u raku podignut je na nivo političkog programa.

Uloga političara u našim životima je već tolika da mi tu gotovo nemamo šta da tražimo.

U poslovima privatizacije najviše se otišlo u sferi patriotizma. Ko danas padne za otadžbinu, to je njegova privatna stvar.

Uvek smo ostajali uspravni. To se kod nas prenosi sa kolena na koleno.

Kada sazna ko je dobio većinu, većina shvati da je u manjini.

Junak našeg doba ubija vreme!

Ako ne tražite izlaz, sve mogućnosti u našem lavirintu su vam otvorene!

Između dva zla odabrali smo ovo bolje, mada je i ono drugo dobro!

Da nam je humanitarna pomoć stizala urednije mi bismo već bili rame uz rame sa najrazvijenijim zemljama sveta!

U svaku porodicu uvuklo se nepoverenje. Koga god po hleb da pošalju do kuće ga pojede!

Program vlade odmah je počeo da daje prve efekte. Već deluje neverovatno.

I na dnu nas ne napušta nada. Stići će brod!

Umrla su za bolje sutra. Sutra je bio dan žalosti.

Morali bismo sačuvati nešto naroda kako bismo ga imali bar za humanitarne svrhe.

Naš cilj se nije pojavio na startu!

Intelektualci stalno nešto misle. Oni uopšte nisu sigurni.

Podzemlje dominira podnebljem.

VESNA PARUN (1922., Zlarin – 2010., Stubičke Toplice)

Jedna je od najistaknutijih pjesnikinja u hrvatskoj književnosti druge polovine 20. stoljeća – najprevođenija je hrvatska poetesa. Čega su refleksija njeni briljantni stihovi – čas himnički i razigrani, čas mračni, puni rezignacije? Teška života njene obitelji u turbulentnim vremenima, započetih pa prekinutih studija (romanistika, filozofija), neostvarenih, tragičnih ljubavi, ideologiziranja svega u društvu, pa i poslijeratne

(Drugi svjetski rat) ljubavne lirike, teška fizičkog obolijevanja koje s duhovnim nema nikakove veze osim što je potpuno sraslo s njim? Posljednje godine svoga života provela je u zdravstvenoj ustanovi mirno prihvaćajući svoj usud i svoje književno „otpadništvo“; štoviše, filozofski se i satirički odmjerujući s njim (knjiga feljtona, basni i satira *Pod muškim kišobranom*, Zagreb, 1987.). Svoj mir je konačno pronašla na malenu groblju pokraj crkve svetoga Stjepana u Grohotama na otoku Šolti, rodnom mjestu svoje majke.

Biti mlad znači vjerovati da imaš pravo i kada te uvjere da ga nemaš. Biti star znači ne vjerovati da imaš pravo ni onda kada si druge uvjerio da ga imaš.

Kad bi ždral predvodnik svakoj ptici napose objašnjavao pravac leta – jato ne bi nikada ni krenulo s mjesta.

Ako neki predmet u čiju je izradu uloženo mnogo umijeća postane moj, čini mi se kao da ga ubijam. Neka dakle ostane svačiji, da značenje ljepote ne bude zbog mene osiromašeno!

Ne voljeti a biti voljen – to je kavez u kome čami nijema ptica. Voljeti a ne biti voljen – ptica je što pjeva u zlatnoj krletci. Voljeti i biti voljen: to je slavuj kojega su pustili na slobodu.

Ne može budala mrziti pametnoga koliko pametni mrzi od sebe pametnijega.

Kultura bez humora je kruh bez soli, humor bez satire je bunar bez vode.

Prijezir je tanani mostić između ljubavi i mržnje.

Kad razmišljamo o sreći, razmišljamo zapravo o njezinu nepostojanju.

Prisiljavati nekoga da ti oprosti tvoj zločin, znači počiniti isti zločin još jedanput.

Dualizam je kapitulirao. Čovjek ima tijelo, dušu i automobil.

Ako je u vinu istina, zašto u sudnicu ne unesemo bačvu!

Kad grmi, ne sjedaj pod hrast – ukoliko nisi bukva do daske!

Šala je Bogu draga, ali ne izvan humoristične rubrike.

Kao što ribe ne mogu ispiti more, tako i udarci zvona ne mogu izbiti vrijeme.

Aforizam je afrodisijak duha.

Onaj tko misli da ga ideologija pravi čovjekom, nalik je bačvi: besprijeekorno začepljenoj, doduše – ali praznoj!

Kad jedan pita a svi odgovaraju, to je – diskusija. Kad svi pitaju a jedan odgovara, to je – samokritika. Kad svi pitaju a nitko ne odgovara — to je demokracija.

Da bi se vjerovalo u ljude, nije nužno ljubiti ih; ali ljubiti ih možeš samo ako u njih vjeruješ.

Tko nije žrtvovao život za oživotvorenje neke ideje, neka bar žrtvuje tu ideju nakon što se ona oživotvori.

SRBOLJUB SRBA PAVLOVIĆ (1942., Malo Orašje, Smederevo – 2021., Beograd)

Završio je vojne škole. Objavio je dvanaest knjiga aforizama. Pisao je aforizme i pjesme za djecu i odrasle. Bio je vrstan antologičar. Uvršten je u antologiju svjetske mudrosti, pod naslovima *Antologija mudrosti*, i *Misli u aforizmima* – obje knjige tiskane su u Moskvi na ruskom jeziku. Recenzirao je veliki broj knjiga uglednih aforista i aforistike uopće. Sudjelovao je na najuglednijim

humorističko-satiričkim manifestacijama. Objavljivao je u mnogim novinama i časopisima. Bio je satiričar najšireg tematskog i stilskog raspona (Teofilović). Veliki njegov talent, golem književnička energija i tematske cjeline koje su ga okupirale, sve to ga je učinilo i velikim estetom, izvuklo iz međa žanrovskog pisca, pa su njegovi uradci misaone cjeline trajne vrijednosti. Srba je bio živi dokaz da i naoko male dosjetke kriju više slojeva asocijativnog bogatstva (Teofilović).

Najdosadniji ne mogu proći nezapaženo.

U mojoj kući tajna večera... Jedemo krijući jedni od drugih.

Natoči vina krčmarice! Ovde nedostaje istina.

Nastavili smo delo svojih očeva. Gde su oni stali, mi smo seli.

O tragediji čoveka najbolje govore komičari.

Dinar je stabilan. Niko ne pokušava da ga dignu sa zemlje.

Politička svest je visoko iznad mogućnosti naše psihijatrije.

Čovek jeste razumno biće, ali ne u toj meri da bi shvatio svoje postupke.

Goloruki su u prednosti nad naoružanima – ne promašuju.

Ovo je demokratska zemlja. Svako može da se povija kako vetar duva.

Na prostoru gde ima ljudi, priroda slabije uspeva.

Aforizam je traženje djavola pisanim putem.

Presipanje iz šupljeg u prazno nikako da presuši.

Kad ljudi postanu brojke svaki rezultat je moguć.

Puzimo s kolena na koleno.

Hvatamo se za slamku. Ali muški.

Pred našim sudovima odgovaraju samo oni koji se ništa ne pitaju.

Za usijane glave, zid je pravo osveženje.

Svi ljudi su jednaki, izuzev onih koji su izgubili meru.

Plitka pamet lakše izlazi na površinu.

Knjige su nekada pisane guščijim perom, a danas guščijom pameću.

Nastupilo je opšte veselje, niko nikoga više ne žali.

Oni koji su izabrali ropstvo, imali su na raspolaganju još i robiju.

Velika riba jede malu, reče radnik i otvori konzervu sardine.

Otkad je čovek saznao da je Zemlja lopta, počeo se igrati njome.

ZORAN T. POPOVIĆ (1957., Sombor – 2022., Pančevo)

Zoran, jedan od najistaknutijih srpskih aforista dva-desetog stoljeća, pisao je o temama kojima se nikada nisu bavili njegovi kolege: bolestima, boemiji, hrani, vlastitim nedostacima, susjedstvu, prijateljima, gradu u kojem je živio (Čotrić). Popović je svojim životnim i literarnim iskustvom produbljavao i oplemenjivao svoju renesansnu znatiželju (Teofilović). Autor je dvanaest zbirki aforizama, dobitnik je mnogih nagrada, uvršten

je u brojne antologije satire, preveden. Osnivač je festivala humora *Žaoka* u Kačarevu pokraj Pančeva. Njegov veliki prijatelj i dobar poznavatelj njegova umjetničkog rada, Aleksandar Čotrić, postumno je, u godini Zoranove smrti, priredio knjigu njegovih aforizama pod naslovom *Post skriptum aforizmi*, u recenziji koje je vrckavi Bojan Ljubenić istaknuo da je Zoran bio Filippo Inzaghi aforistike – uvijek na rubu nedopuštene pozicije iz koje nije imao kamo doći u bravuru i briljantnost.

Krivac nikad neće biti pronadjen jer se krije u nama.

Bežali smo pred neprijateljem u paničnom strahu. Ja sam bio u prvim borbenim redovima.

Da li će dva i dva biti četiri, stvar je političke procene.

Pančevo je ekološki najčistiji grad. U njemu se hlorigu i voda i vazduh!

Narod je uvek gladan. U tome je njegova istorijska uloga.

Priznao sam i ono što nisam uradio, samo da ne bih ometao istragu.

Krivci su van domašaja pravde. Njih štiti zakon.

Ko ne misli svojom glavom, suguran je da mu je na ramenima!

Mi smo sportska nacija. Sve pare trošimo na reprezentaciju.

U srpskom narodu ima nečeg gandijeuskog. Prilično je neuhra-njen.

Demokratiju uvodimo postepeno, korak po korak. Korak na-pred-korak nazad.

Političari stalno govore jedno isto. Toliko im dozvoljava fond reči.

Svi pametni ljudi odlaze iz zemlje. Ostaju samo patriote.

Kada zatreba mogu da budem manji od makovog zrna. U tome je moja veličina.

Policiji moramo svi da budemo sumnjivi. To je naša gradjanska dužnost.

Nema tog lavirinta u koji mi ne možemo da udjemo!

Vidi se svetlost na kraju tunela. Neko nam je upalio sveću.

Predsednik ima glavnu ulogu na našoj političkoj sceni. On je pr-vak naše drame.

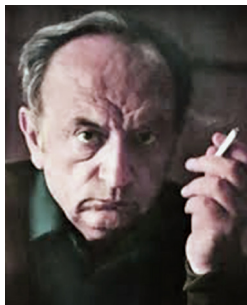
Sve ide iz glave. Zato je i prazna.

Ja bih mogao da živim kao sav normalan svet, ali neću svoj narod da ostavim na cedilu.

Ja sam državni činovnik. Država, to sam ja.

On ne samo da laže nego i krade. U pitanju je kompletna ličnost.

Oni koji misle da se od vazduha ne može živeti nisu dobro savla-dali tehniku disanja.

DUŠAN RADOVIĆ (1922., Niš – 1984., Beograd)

Bard srpske i europske književnosti, pjesnik, pisac, novinar, urednik, Dušan-Duško Radović, najveći „mr-gud“ među djecom, nije volio da ga nazivaju pjesnikom, njega dobitnika *Zmajeve* i *Andersenove* nagrade za književnost. Pisati je počeo, kaže, u samoobrani – branio se od onih koji su ga ugrožavali svojim zdravljem, svojom snagom, svojom ljepotom, svojim uspjehom, htio je pokazati i dokazati da je, ne gori, nego

drukčiji od njih... „Umetnost je posao za one koji imaju problema sa sobom, oni razvijaju čula i osobine koji zdravim i uspešnim ljudima nisu potrebne.“ Najširoj je publici taj čovjek, koji je izvana nalikovao vulkanu koji miruje, a iznutra vulkanu koji ključa, postao poznat po aforizmima kojima je godinama budio svoje sugrađane, a izricao ih je u radijskoj emisiji Studija B – *Beograde, dobro jutro*, što je poslije pretočeno u troknjižje.

Političari su nam mnogo bolji od politike. Ovo zaključujemo po tome što češće menjamo politiku nego političare.

Kad bi kod nas, nekim slučajem, došlo do otmice aviona, zahtev otmičara ne bi bio da se neko pusti iz zatvora, već da se određeni broj ljudi zatvori.

Ko ima problema, neka digne ruku. I neka je drži tako sve dok mu ne utrne. Kad spusti ruku, biće mu mnogo lakše.

Ko želi da je stalno u pravu, mora često da menja mišljenje.

Lopovi su počeli da potkradaju jedni druge. Ovakvi nesporazumi mogući su samo zbog toga što se kod nas još ne zna ko je sve lopov.

Kako je moguće da je u onakvoj konkurenciji pobedio spermatozoid od koga ste vi postali?! Vi više ličite na poraz nego na bilo čiju pobjedu.

Ne moramo brinuti o budućnosti. Imamo dovoljno prošlosti za sledećih pedeset godina.

Ništa nam neprijatelji ne mogu! Sve što bi oni hteli, možemo i sami.

Nema pravde: od hiljadu nesposobnih samo je jedan ministar.

Veliki rodoljubi grade velike privredne objekte, a mali saniraju njihove gubitke.

Mi činimo sve da ne uradimo ništa.

Jedan čovek umro je preko veze. Poznao je nekoga u bolnici.

Poznato je da novinari ne znaju mnogo. A i kad nešto znaju, to nije ono što bi trebalo da znaju.

Ako ne možete ono što drugi mogu, optužite njih a ne sebe. Oni bi mogli i manje, a vi ne možete više.

Juče je jedan roditelj zavapio na roditeljskom sastanku: Dajte mi drugo dete, pa ćete videti kakav sam ja otac!

Roditelji, tucite svoju decu čim počnu da liče na vas.

Još niko nije umro ako pre toga nije bio živ. Ovo je uteha svima koji ne žive, a plaše se da će umreti.

Ima nepodmitljivih ljudi. To su oni od kojih ništa ne zavisi.

Budite neko pre nego što postanete nešto da se imate na šta vratiti.

Čuvajte se vlasti. Malo se čuvajte ako je nemate, a mnogo se čuvajte ako je imate.

VLADAN SOKIĆ (1963., Užice – 2003.)

Bio je diplomirani pravnik. Pisao je aforizme, kratke priče i pjesme. Objavio je četiri knjiga aforizama. Objavljivao je u mnogim novinama i časopisima te na radijskim programima. Prevođen je, a za svoj stvaralački rad je više puta bio nagrađivan. „Posebno mesto u psihologiji srpskog humora, zauzima upravo erski i hercegovački humor, koji pokazuje da i epski, dinarski čovek ima svoj, i to zaista osobeni smisao za humor.

Ko je dobro upoznao varnice toga duha sa onog ljutog krša, neće više ponavljati onu romantičnu frazu 'o prostoti i dobroćudnosti našeg patrijarhalca'. Nije sekao samo njegov handžar, nego još i ljuće njegov jezik. Strah od tog jezika pravio je čuda neviđena i gradio najveće junake.“ Sve ovo što je prof. dr. Žarko Trebješanin iznio u recenziji knjige *Era aforizama* (S. Simić, Užice, 2002.), odnosi se i na Sokića, Eru, Užićanina.

Ko preživi, pričaće. Ko bude pričao, teško da će preživeti.

Istini za volju, prošla me je volja za istinom.

Televizor je nabolji čovekov prijatelj. Laže kao pas.

Retko koristim viljušku i kašiku. Samo kad jedem.

Narod i dalje gladauje, ali to sada čini sa apetitom.

Pas je moj najbolji prijatelj. Zato bi mogao da mi kaže gde je zakopao kosku.

Veži konja gde ti gazda kaže, pa ćeš biti senator!

Mi se ne mirimo sa porazom tako lako. Ali kada se pomirimo, to je drugarstvo do kraja života.

Sišli su sa planine, ali neće sa vlasti!

Ako je Bog Srbin, Srbi su ateisti!

Trenutno sam predsednik Srbije, ali igrao sam i u drugim komedijama.

Politika je kurva. Eto, na šta je kurva spala!

U škole je uvedena veronauka, a uskoro će i grejanje.

Probali smo demokratiju. Sad bi mogli nešto da pojedemo, kao ljudi!

Troškovi sahrane su toliki, da je bolje da se vodite kao nestali.

Zvao sam hitnu pomoć. Ja sam pristalica eutanazije.

Ovo što nam se dogodilo može se dogoditi bilo kom narodu srpskog porekla.

Predsednikovu sliku nosim u novčaniku. Ako mi ga ukradu, da se ne sekiram.

Danas svaka budala hoće da se bavi politikom. Što joj redovno polazi za rukom.

Policija nikad ne bije bez razloga. Ona je plaćena da bije.

Život u Srbiji: mnogo košta, a ništa ne vredi.

Okršaj policije i naroda završen je nerešeno. Batine je dobio jedan policajac i jedan narod.

Policajac u civilu je dokaz da odelo ne čini čoveka.

Podignimo visoko zastave, da vidimo u kom pravcu vetar duva.

ZORAN STANOJEVIĆ (1942., Beograd – 2021.)

Bio je aforist, dramski pisac, radijski voditelj, prevoditelj i omniolog. Objavio je dvije knjige aforizama. Pisao je dramske tekstove za odrasle i za djecu. Od šezdesetak radiodrama, trećina je bila nagrađena na anonimnim natječajima. Mnoge od njih su igrane i u inozemstvu (Njemačka, Austrija, Belgija). Za sebe je govorio da je polovinu svoga radnoga vijeka proveo kao slobodan umjetnik, a drugu polovinu kao radijski voditelj. U Klubu međunarodnog prijateljstva u Beogradu 1985. godine priredio je *Izložbu ničega* – performans, anti-izložbu ili parodiju izložbe – šezdesetak posjetitelja se našlo pred potpuno praznim izložbenim prostorom, umjetnikom i katalogom. Dobitnik je mnogih nagrada, zastupljen je u mnogim antologijama. Sasvim iznenađujuće za njega, okušao se i u formi koju nije osobito cijenio – romanu, a njegov *raison d'art* u jednom trenu se poklopio s imperativom glavnog mu junaka.

Pred našom prošlošću i dalje stoji velika budućnost.

Tipična milijarda se sastoji od jednog miliona tuđih hiljadarki.

Dante je u Pakao morao da silazi; mi ne moramo nikud.

Nekakve promene se mogu očekivati tek kada živima dosadi to što su mrtvi.

Potpuna pobjeda Pravde odvela bi kompletno stanovništvo sveta iza rešetaka, a ko bi to posle hranio?

Srela se dva jarca na brvnu, i sve bi bilo u redu da jedan od njih nije rekao „Budimo ljudi”...

„Kad već idete u bakalnicu, možete li da kupite nešto i za mene?“ upita me sused. „Saznalo se da sam doktor nauka pa me sad stalno pretresaju na kasi“.

U redu, verovatno neko jeste morao da pronađe još neki cilj do koga nema svrhe stići, ali zašto uvek baš mi?

„Dobro jutro“ se još može reći i tako da ne zvuči sarkastično, ali to se mora uvežbati.

Još kako ima života posle smrti, samo ne za umrlog.

Polako sa tom prosekturom. Valjda je i nama mrtvima potrebno neke vreme da se uživimo.

Ima ljudi koji nas vide onako kako mi vidimo njih. To je strašno uvredljivo.

Jedina stvarna mana naše situacije je u tome što se ona dešava baš nama; da nije toga mi bismo na sve gledali znatno staloženije.

Osoba koju pregazi Lamborgini ima za utehu činjenicu da se bar vozaču zbog toga neće desiti ništa loše.

Osim događaja koji se nikad nisu desili, istorija je veoma bogata i događajima koji su se desili sasvim drugačije.

Ono čega nema u novinama nije se ni dogodilo, a, dobrim delom, ni ono čega ima.

Prodajem trijumfalne kapije koje se mogu dopumpati ili ispumpati u skladu sa događajem.

Jeste, ljudi su strašno dobri, ali ipak nastojte da vam ne treba nikakva pomoć.

Bela kuga je jedino što može da spreči da nas se unuci odreknu.

Svetlo jeste na kraju tunela, ali ne ovog u kome se mi nalazimo.

ZLATKO STIPANIČIĆ-AUREL (1935., Zagreb – 2009.)

Vrlo rano zagonetač – cijeli život zagonetač; osebu-
jan, zaigran stilski perfekcionista, uveo je mnoge nove
forme u zagonetaštvo (po Bratoljubu Klaiću još i za-
gonetarstvo). Bavio se i novinarstvom, bio je jedan od
pokretača satiričkog lista *Kerempuh*, autor je mnogih
popularnih slogana, osmišljavao je nagradne igre koje
su prethodile današnjim kvizovima. No, najveći trag je
ostavio u kratkim proznim formama (kolumne, aforiz-
mi, epigrami). Osamdesetih godina objavljuje knjigu aforizama *Svoja strana
svijeta* koja ga je vinula u sam vrh europske satire, jer je nekom vrstom preci-
zne, gorke i tvrde domišljatosti – „asketskim aforizmom“ (kako ga je definirao
jedan cijenjeni književni kritičar), potpuno i originalno definirao svoju misao.
Univerzalan, jedinstven, najdublje iskustven i posebno duhovit, takav je bio
Aurel onog doba za ovo doba.

Ljudsko se dostojanstvo može oteti jedino – milom.

Suvremeni su Tantalovi okovani obiljem.

Otuđen čovjek i ne treba druge tuđince.

Tko se raduje tuđoj sreći, i svoju će lakše podnijeti.

Svi su zagrljaji osvajački.

Slava je posljednja u redoslijedu naših stradanja.

Samoubojice su očito od života premalo očekivali.

Besposličar je Sizif bez kamena.

Čaša je ponor u malom.

Fanatizam je škola najslabijih đaka i najboljih ocjena.

Prirodo, što si skrivila da ti se čovjek vraća?

Tko misli tuđom glavom, od svoje će nastradati.

Kukavice bi učinile i više zla da nisu kukavice.

Pognutost je prosjek između uspravnih i palih.

U mudroga se i tuga umije radovati.

Žulj je najblistaviji orden rada.

Divno je biti sam kad znaš da su svi uz tebe.

Pomoć je najpotrebnija onima koji je ne traže.

I metak se oduvijek otimao za ljudsko srce.

Moderni goniči idu sprijeda.

U svoj nastup unesite humor. Recimo izreku da rad oplemenjuje čovjeka!

Pretpostavljeni je uvijek u pravu. Osobito kad nije.

Mnogima su ruke vezane na molitvu.

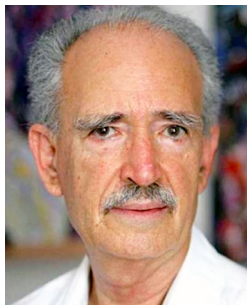
Trojanskom koju sva su vrata otvorena.

On je već za života postao nepoznat.

Kad narod šuti, vlast načuli uši.

Prava čast ne traži časti.

Vlast daje kad manje uzima.

LJUBO STIPIŠIĆ (1938., Split – 2011.)

Maestro Ljubo Stipišić bio je melograf, aranžer, skladatelj i dirigent, glazbu je učio kod čuvenog hrvatskog dirigenta i skladatelja Silvija Bombardellija. Skladao je pretežito vokalnu glazbu za manje sastave i zborove koja se najviše temelji na starogradskoj folklornoj baštini koralnog podrijetla, no ogledao se i u većim vokalnim glazbenim oblicima (kantate i oratoriji). Osnivač je brojnih dalmatinskih klapa i jedan od utemeljitelja nekih od najrenomiranijih glazbenih manifestacija i festivala koji njeguju takav glazbeni izričaj. Zabilježio je preko dvjesto dalmatinskih pučkih napjeva čime ih je spasio od potpuna zaborava. *Glazba je jezik, a jezik je glazba*, mogli bismo parafrazirati jednu od njegovih misli dok je lutao dalmatinskim selima i marno bilježio stare arhaične napjeve koje su mu kazivali stari ljudi. Te svoje misli je pretočio i u nekoliko aforističkih knjiga, a ovdje donosimo nekoliko iz njegove zbirke *Akvarij za spermatonaute*, Split, 1970.

Da smo polovinu cvijeća s odra donosili pokojniku još za života, bio bi još u životu!

Noć je za nicanje zubi, dan za odmjeravanje – škrguta.

U doba mira: strastveni lovci! U doba rata: strastvene životinje!

Poneki imaju tako oskudnu kulturu da ne mogu biti ni snobovi.

Humoristi su mladenačka bora čovječanstva.

Šaljivčinama se gotovo sve oprašta, dok se ozbiljnima ne oprašta ni društvo šaljivčina.

Nažalost, čak i od bakterija smo nešto usvojili: bakteriološko ratovanje!

Djeca su nenadomjestivi rezervni dijelovi čovječanstva.

Sve opraštaj neprijatelju – prestat ćete mrziti, sve opraštaj prijatelju – prestat ćete voljeti.

Turizam je prihvaćen objeručke jer se mislilo da ruke drugo i ne bi trebale raditi.

Čovjek što je pokvareniji, to će duže ostati u upotrebi.

I u seksualnoj revoluciji najmanje stradaju ratnici, a najviše – nedužna djeca.

Postoje ljudi koji imaju i koji nemaju: jedni nemaju dovoljno, drugi imaju nedovoljno.

Ukorak s vremenom idu samo oni koji idu ispred vremena.

Aforizam je sažeti ispljuvak koji zarazi druge, a boluje autor.

E, kad bismo mogli pamtititi kao i zlopamtiti!

Čovjek se najprije namučio pronalazeći strojeve, sada se muči – oponašajući strojeve.

Čim te proglaše dobrim, stavili su te u neravnopravan položaj.

Tko pjeva, zlo ne misli; tko misli, uopće ne pjeva.

Ako ti kažu da te vole, razmisli zbog čega te trebaju.

Divno je što umjetnost nema granica. Loše je što ih umjetnici imaju.

Vojnici su potrošni dio društva.

Nesebična ljubav stvara dijete, sebična abortus.

TOMISLAV SUPEK (1939., Ilok – 2023., Zagreb)

Bard hrvatske aforistike, ekonomist, filozof, visoko obrazovanje je brusio na londonskom Pitman Collegeu, dugogodišnji je uspjeti privrednik, utemeljitelj je i donator *Udruge hrvatskih aforista i humorista*, potom njen počasni predsjednik. Tomislav je bio čovjek tih, samozatajan, ali postojan kao stijena himalajska. Objavio je petnaestak knjiga humorističko-satiričkog sadržaja, dobio je mnoge nagrade i priznanja, uvršten je u mnoge domaće i inozemne antologije. Njegovo pero je bilo britko, bio je aforist čistih artikulacija; da su objekti njegovih žaoka i duhovitih sentenci htjeli i znali čitati između redaka, mogli su mnogo toga naučiti, a ponajprije su mogli biti zahvalni na „gospodskom“ dijalogiziranju sa svojim kritičarem. Autor ove knjige s ponosom ističe da će ova knjiga ugledati svjetlo dana upravo nekako s održavanjem prvog *Memorijala Tomislava Supeka* koji će se održati u mjestu njegova rođenja Iloku i mjestu njegova življenja Zagrebu.

Hrvatska statistika je neumoljiva. U zadnje tri godine kupili smo 240.000 automobila... i 200.000 knjiga.

Zašto taj političar malo koristi mozak? Zato što sve ima u malom prstu.

Za sentenciju da je „u radu spas“, Hrvati zahtijevaju znanstveno dokazivanje.

Neki su se toliko približili Crkvi, da su nedavno svećeniku ukrali mercedes.

Izjava jednog sindikalnog vođe iz Dalmacije: „Novi gazda nas tjera da radimo, a ponižava nas i na druge načine.“

Naši lopovi su skromni ljudi. Žele ostati anonimni.

Bio je skroman čovjek, dok nije pročitao svoj životopis.

Slabi smo trkači. Sustižu nas i prošlost i budućnost.

Jako sam se razičarao u naše ljude. Sve im je dostupno, a oni se bave samo preživljavanjem.

Taj spretni političar uzdigao se gradeći kule u zraku. Sada te kule pokušava i naseliti.

Još samo utopljenici vjeruju da se može živjeti od zraka.

Oni koji su poginuli za bolje sutra, nisu ni sanjali da ćemo sahraniti i bolje danas.

Građani plaćaju veliku cijenu demokracije, a tvrde da su siromašni.

Srećom za ljude, ljudožderi su prešli na zdravu hranu.

Duboko sumnjam u kreativnu sposobnost naših brodogradilišta. Sebi nisu znali napraviti čamce za spašavanje.

Hrvati se vraćaju u prošlost. 21. stoljeće im ne odgovara.

I srednjoškolci štrajkaju. Ta sjajna mlada generacija će uskoro preuzeti vođenje naših 6000 sindikata.

Svijet je priznao BiH. Građani BiH još oklijevaju.

Sastavljam listu najmoćnijih žena u Hrvatskoj. Po kojem god kriteriju bodovao, moja supruga je prva.

A da vlast damo nekom sposobnijem? Ne, nije vrijeme za eksperimente.

Štrajk liječnika smanjio je smrtnost u bolnicama.

JOSIP ŠČRBAŠIĆ (1949., Velika Trnovitica, Bjelovar – 2017.)

Josip – Joža (pseudonim Vale Pavlek) Ščrbašić, doajen slavonskobrodskog novinarstva, kroničar i humorist, cijeli svoj radni vijek proveo je u Slavanskom Brodu i ostat će upamćen kao legendarni novinar i šef dopisništva *Večernjeg lista* iz Zagreba, ali, prije svega, i kao veliki kolega i čovjek. Svom poslu pristupao je krajnje odgovorno vodeći računa o valjanosti i točnosti infor-

macija. Kada je novinarstvo postalo borba za što prije objavljenu vijest, upinjanje za senzacionalizmom i ekskluzivom, otišao je u mirovinu govoreći da je sretan što su se njegov odlazak među umirovljenike i dolazak nekih novih trendova u novinarstvo poklopili. Jedan je od osnivača *Društva za humor, satiru i karikaturu* u Slavanskom Brodu, pokretač i dugogodišnji urednik satiričkog lista *Brodolom*. *Budi ljud*, *Sve ove godine* i *Aforizmi i ostalizmi* neke su od njegovih humorističko-satiričkih knjiga.

Jedino doktori smiju svakog vući za jezik.

Stalni nerad u domovini zamijenio je privremenim radom u inozemstvu.

Od svih liječnika najbolji su oni koji nam nisu potrebni.

Psu je draža kost nego jednakost.

Misliti i raditi nije isto. Naročito ako se misli raditi.

Imao je teško djetinjstvo. Kad je stao na vagu.

Ne može se predomisliti onaj koji ne misli.

Pametniji spušta.

Niskim udarcem ubio je dvije muhe.

Da li se s umjetnim bubregom može živjeti kao bubreg u loju?

Klan se klanom izbija.

Bila je nesretna pa se ubila. Sad je valjda sretna.

Masku možete kupiti. Obraz morate imati.

U izbornoj trci za sada dobro stoji. Vodi za duljinu jezika.

Zbog velikog poreza šeširdžijama je već puna kapa.

Bio je stvarno uzoran obrtnik. Birokracija ga je uzorala i preorala.

Pregazio ga auto dok je prelazio s riječi na djela.

Visibabe su prvo proljetno cvijeće. A tužibabe su trajnice.

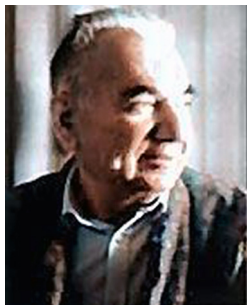
Najmanje majmuna ima u zoološkim vrtovima.

Teško grobarima, oni ovise o mrtvacima.

Jedni kuju, a drugi samo lupaju.

Dobio je rješenje za stan. Mora iseliti.

Neki su tek u Njemačkoj prešli s riječi na djela.

DRAGAN ŠUŠIĆ (1932., Lipnica, Čačak – 2009., Beograd)

Po profesiji je bio psihijatar. Objavio je tri knjige aforizama: *Pobeda i druge bajke* (1999.), *Šuškanja* (1999.) i *Žrtve optimizma* (2003.). Pisao je aforizme, humorističke pjesme, epigrame i kraće prozne tekstove. Sretan je spoj medicinara i humorista u jednom čovjeku – koristi objema njegovim profesijama. Od sredine pedesetih godina prošloga stoljeća objavljivao je u humorističkim

listovima i emisijama *Radio Beograda* i *Radio Sarajeva*, bio je dugogodišnji suradnik u tada kulturnim humorističkim emisijama *Veselo veče* (Radio Beograd) i *Veselo veče* i *Cik cak* (Radio Sarajevo). Šušić, na žalost, nije dočekao i objavljivanje svoje četvrte knjige aforizama pa je planirano da ona bude objavljena postumno. Bio je član *Beogradskog aforističarskog kruga*.

Stara vlast kritikuje novu zbog slabog učinka. Očito je više očekivala od svog odlaska.

Lako je njima da ginu za Otadžbinu. Životi su im na bezbednom.

Mi imamo najbolji program. I najbolje objašnjenje zašto ga nismo realizovali.

Nismo zaboravili građane koji nemaju hleba. Nudimo im automobile na kredit.

Bavim se umetnošću preživljavanja, ali danas je teško živeti od umetnosti.

Šta mi sve nemamo – pa to je čitavo bogatstvo!

Nemam para za knjige. Ostaje mi samo da ih volim platonski.

Uplašio sam se kad mi su doktori rekli da mi nije ništa. Znam da su neki od toga umrli.

Penzioner N. N. nije umro, nego mu je stigla bolja budućnost.

Kud plovi ovaj brod? Znam, ali neću da budem vulgaran.

Okrivljeni se brani ćutanjem. Ne želi da se hvali svojom nevinošću.

Pitaju me zašto pijem, a niko me ne pita zašto ne jedem.

Kod nas teku med i mleko, a vi nadigli galamu što nema vode!

Mogli bi da budemo druga Švajcarska, da nam nije nas.

Satira je kao biljka: najbolje uspeva kad je zemlja puna djubreta.

Rad je stvorio čoveka, a čovek je stvorio – nerad.

Ne bih mu bio u koži. A u njegovoj vili već bih mogao.

Vrana vrani oči ne vadi. Oni nemaju političke stranke.

Tek bi se videlo koliki je to gigant, kad bi mogao da stane na noge.

Izdali smo nacionalni interes, i sad živimo od rente.

Srbi su psihološki rasterećeni. Nemaju više šta da izgube.

Samo preživeli mogu da pričaju kako su ginuli.

Kad vidim ko mi je na čelu, nije ni čudo što me boli glava.

Čuli ste vesti. Sa opširnijim lažima javićemo se kroz jedan sat.

Da nije policije, mene niko ni za šta ne bi pitao.

NIKOLA TRGOVČIĆ (1946., Bački Breg, Sombor, Srbija – 1985., Pula)

Bio je novinar, fotograf i urednik, humorist i aforist visokih estetskih dometa. Pisao je humoreske, kozerije i aforizme i objavljivao ih pod imenom i pseudonimom *Trn* u raznim listovima te radijskim i televizijskim emisijama. Radio je punom parom, kao da je bio svjestan kratkoće svoga trajanja – bez straha je razobličivao ljudsku glupost, nedosljednost, licemjerstvo svih boja

i nijansi; misli su mu bile čiste i snažne, otvarao je društvu oči, no društvo mu, ni toliko godina poslije njegove smrti, još nije uzvratilo na adekvatan način ucijepljujući u kolektivnu memoriju nešto trajnije od novinskog ili elektronskog zapisa, a što bi mlade naraštaje trebalo podsjećati na ovog istinskog umjetnika. Grad Pula, u kojem je Nikola proveo svoje najbolje i najkreativnije godine života, odat će mu jednoga dana, sigurni smo, trajniju čast imenujući neku od svojih ulica ili trgova Nikolinim imenom.

Mnogi poštuju zastavu samo zbog straha od štapa na kojemu se ona nalazi.

Čini se da je sasvim normalno što babica nakon rođenja djeteta pere ruke.

Remek-djela satire pišu se jedino između dva tamnovanja.

Postoje dvije loše vrste brakova: brak bez djece i brak djece.

Neki u svojoj vozačkoj dozvoli vide dozvolu za posjedovanje oružja.

Najteže je znati se ponašati u društvu prostaka.

U svakom čovjeku živi životinja. U pitanju je samo kvaliteta kaveza.

Cilj opravdava sredstvo za uspavljivanje.

Prijatelji će prije reagirati kad ti nit visi iz kaputa, nego kad ti život visi o niti.

Vrijeme je novac. Naročito za meteorologe.

U nama ipak tinja kanibalizam. Veseli nas kad vidimo čovjeka u sosu.

Ja vjerujem u bolju budućnost, a moj prijatelj vjeruje da je Napoleon.

Kad vidite da je dobro krenulo, neće biti naodmet provjeriti nije li krenulo nizbrdo.

Veći je patriotizam obrađivati zemlju, nego gledati je s ljubavlju.

Život mi je bio tako neznatan da sam ga morao promašiti.

Ne postoji vječna ljubav, već samo ona koja zbog dosade tako izgleda.

Dopušteno je da na sprovodu čovjek bude neiskren, obzirom da u toj prigodi nije lijepo skakati od radosti.

Pljuvanje na zemlju je znak nedostatka kulture. Pljuvanje u šake je znak nedostatka karijerizma.

Da golfska struja nije naša, svjedoči i činjenica što još uvijek nije poskupjela.

Kažu da nema dovoljno humorističkih emisija. A što su emisije novca?

MITAR TUCOVIĆ (1948., Gostilje, Užice – 2009.)

Bio je radnik, pjesnik i aforist, član legendarnog užičkog aforističkog kvinteta „Pauk“, popularno zvan *Beli The*. Objavio je četiri knjige aforizama, bio je veliki kroničar i kritičar svoga vremena, a također na glasu kao omiljeni kozer i šoumen među svojim kolegama satiričarima. Po stažu bio je jedan od najstarijih članova *Beogradskog aforističarskog kruga*, razumije se samo po sebi da je ušao u gotovo sve antologije srpskog aforizma, preveden je. Jedan od najistaknutijih srpskih aforista sadašnjeg vremena Slobodan Simić, Tucovića je nazvao „stepskim vukom srpske satire“, a Mitrov kolega po peru i po kriteriju uvrštenosti u ovu knjigu, Rade Jovanović, *Belog The* je nazivao užičkim Eliotom Nessom, povlačeći paralelu između čuvenog policajca i njega po tomu što su se, svaki na svoj način i na svome području, borili protiv najvećeg kočničara ljudskog razvoja – gluposti.

Srbija je zemlja promena. Čas vlada ratno, čas predratno stanje.

Bogat čovek – to je naše najveće bogatstvo!

Istina je da su u laži kratke noge, ali ni laž više ne putuje pešice.

Plašim se da su nam sa kolena na koleno prenete samo zakrpe.

Zna se ko je s kim čuvao ovce, ali oprezne ovce to neće da priznaju.

Ako ne znamo da radimo, znamo da ginemo. To je ujedno i naš socijalni program.

Srbini više neće pucati na Srbina. Gađaće ga kamenom.

Država, to sam Ja... prod' o!

Ja pošteno radim za parče hleba, mada bih mogao da pojedem još jedno.

Ne ubij! Naruči ubistvo!

I ja sam lekar bez granica. Koliko mi daju, meni malo!

Spreman sam za penziju. Godinama radim bez plate.

Bilo je to u jednoj zemlji seljaka. Kako bilo, tako i ostalo.

Petokraka ima geometrijske prednosti nad krstom. Za peti krak može da se prikuca glava.

Svi trgovi i ulice nosili su njegovo ime. Kad narod zaluta, da mu je svejedno gde se nalazi.

Izneli su rat na svojim plećima, a za teže stvari koristili su kamione.

Nema više Golog Otoka. Spojili su ga sa kopnom!

Tako je govorio Zaratustra, ali će policija iščupati i imena bliskih saradnika.

Sve manje lopova hoda po zemlji. Narod ih nosi na grbači.

Kad bi Drina umela da priča, dekretima bi je pretvorili u ponornicu.

Morali smo da pucamo jedni u druge. Nismo ljudožderi.

Minut po minut ćutanja, prolazi i ova poslovna godina.

O pokojniku bih rekao sve najlepše, ali đubre nikako da umre.

Ko sa đavolom tikve sadi, taj je u Srbiji uspešan poljoprivrednik.

MIHAILO VELJKOVIĆ (1954., Beograd – 2008.)

Bio je profesor matematike, znanstvenik i umjetnik koji se bavio raznim sferama duha (Teofilović). Po Vitomirovim riječima, Veljković se u svom autopoetičkom aforizmu: *Aforizam je nenarodna poslovice* duhovito poigrao sa smislom riječi *nenarodan* obrćući, zapravo, njen pravi smisao (cinizam aforistike je plodno polje za to op.ur.) da bi se narugao vlasti. U prilog tomu ide i njegov izvanredni aforizam (po kojem je naslovio i svoju knjigu): *Pojava zore je pitanje dana*, s višeslojnošću i vešeznačnošću riječi koja zbacuje sa sebe ruho običnosti i odijeva univerzalnu jezičnu auru (pitanje). Bio je jedan od prvih pripadnika *Beogradskog aforističarskog kruga*, a najveći broj svojih aforizama objavio je krajem sedamdesetih i početkom osamdesetih godina prošloga stoljeća u omladinskom i studentskom tisku i književnim časopisima. Objavio je dvije knjige aforizama, zastupljen je u antologijama i zbornicima satire, preveden.

Ko se buni, pojede ga mrak. Ko se ne buni, u mraku provede najbolje godine.

Istorija će dati poslednju reč. U medjvremenu čujmo šta kaže legenda.

Ispunili smo prvi uslov za izlazak iz krize. Ušli smo u krizu.

Ulovio sam jednu sitnu ribu. Bože, ala sam precizan!

Istina kao ideja nije loša.

Jedna dobra i jedna loša vest: Otišao je na novi položaj!

Ko je nas sto puta prevario, izuzetno je vredan.

Oni u principu nemaju ništa protiv svoga naroda. Upropastili bi bilo koji.

Nekom ništa, nekom sve. I nikom ništa.

Kad ga vidim, tri dana sreće nemam. A redovno se vidjamo.

Trebalo bi da odgovaraju svi koji su krivi, ali to bi onda bio genocid.

Eto, prodje leto, kako smo i obećali našim biračima.

Bogu Božije, caru carevo, a narodnim predstavnicima narodno.

Pozicija međunarodne zajednice je jasna. Pomoći će našem narodu da sam, bez mešanja sa strane, rešava sve svoje probleme.

Ne može biti gore. To je dobra polazna osnova.

Ko sluša vodju, razmišlja našom glavom. Ima svoje mi.

Odluka je doneta ako za nju glasa pedeset procenata plus jedan. A može i samo Jedan.

Imamo kadrove ispod nivoa, ali na svim nivoima!

Kratko pamćenje za dug vek!

Nisu na vlasti svi lopovi!

Zvanična vest je ono što bi svaka budala odavno već trebala da zna.

Poslednji Mohikanac je, po mišljenju ogromne većine, sasvim prihvatljiva manjina.

Opljačkana je jedna banka. Kako došlo, tako i otišlo!

GRIGOR VITEZ (1911., Kosovac, Okučani – 1966., Zagreb)

Pravim imenom Grigorije Vitez, bio je pjesnik, dječji pisac i prevoditelj. Drži ga se začetnikom moderne hrvatske književnosti za djecu. U književnosti se javlja poezijom za odrasle koja nije privukla osobitu pozornost publike ni književne kritike, no punu afirmaciju doživljava poezijom za djecu. Pisao je i stihove za dječje slikovnice, bajke, priče i igrokaze. Liričnost iz dječje vizure, bogat, inovativan te neposredan izraz, za koji je nadahnuće često pronalazio u tradiciji usmenog narodnog pjesništva, odlike su Vitezova poetskog opusa za djecu. Pjesme su mu prevedene na gotovo sve europske jezike. *Šaka čičaka*, zbirka pjesama, epigrama, aforizama i basni, nastala je šezdesetih godina prošlog stoljeća (pred autorov odlazak), a objavljena je tek četrdesetak godina poslije, skoro i nebitno za svježinu autorovih misli koje su i dan-danas aktualne.

On se drži svoga gesla: Najbolje se laktom vesla.

Otvaramo fakultete, al sačuvajmo analfabete!

Perspektivom blista naše oko: Zaključcima oremo duboko.

Iskre moraju biti iskrene da bi palile.

Neki Pegaza cijene samo ukoliko ga se može upregnuti.

Ne zamjeraju mu što je izdao zbirku, nego što je izdao poeziju.

Otpušten je zbog išijasa. Nije mogao da se sagne.

Suncokret: Ako se već okrećem, okrećem se prema suncu.

Tako je rasijan da se uputi u kavanu, a pogodi na posao.

Ima ih kojima horizonti sežu do lakata.

Tko u svom oku ne vidi brvna, rođeni je kritičar.

Zlata se rđa ne hvata, ali ga se hvataju rđe.

Nekome pera služe da visoko leti, a nekome da nisko pada.

Lavu je svejedno baviš li se ti filozofijom ili filatelijom.

I pužu do noći treba čitav dan.

Tko ima u nogama, taj je nogometaš.

Tjerali lisicu pa istjerali direktora.

Ponavljanje je mati znanja, a dijete neznanja.

I mačka kad se umiljava uvuče kandže.

Neki ubijaju vrijeme pjevajući.

Tvrđi se da je prava ljubav kao šibica. Jednom se pali i kad se ugasi - gotovo je. Zato su ljudi izmislili upaljač.

Intervencionisti: Mi smo borci za slobodni svijet i zato ratujemo protiv onih koji hoće sami da se oslobode.

Tko visoko leti može postati kozmonaut.

Drvo se naslanja na drvo, a čovjek i na drvo i na ulični fenjer.

Kojoj ovci njeno runo smeta, daj ga u otkup

MILOVAN VITEZOVIĆ (1944., Vitezovići, Kosjerić – 2022., Beograd)

Bio je diplomirani profesor književnosti i dramaturg. Uz aforizme (objavio je šest knjiga), pisao je pjesme, romane, eseje, kritike, filmske i TV-scenarije. Prevođen je na mnoge jezike, ima ga u mnogim antologijama, što su, zapravo, opća mjesta svih velikana kratke, ili nešto duže, forme koji se nalaze u ovoj knjizi pa o njima gotovo da i ne treba govoriti – rekli ste to za jednoga kao da ste rekli za sve. Ali ono što kod ovog vrsnog autora treba istaknuti, specifikum je, koji se rijetko komu događa ma koliko taj bio „velik“, a to je da je njegova knjiga aforizama *Srce me je otkucalo* bila zabranjena, a primjerci prvog izdanja spaljeni! *Čoveče, naljuti se* (druga njegova knjiga aforizama) – ako možeš! Savršen pripovjedač, svojim je filmskim scenarijima stekao i međunarodnu reputaciju. Ima ga u domaćoj i inozemnoj (Njemačka) školskoj lektiri.

Ko peva, zlo ne misli. Ko misli, nije mu do pesme.

Srce me je otkucalo.

Istorija nam je bila učiteljica života. Onda su došli neki manijaci i silovali našu učiteljicu.

Prošlost nam je sasvim neizvesna.

Od dve poluistine može se napraviti velika laž.

U laži su kratke noge, ali se ne vide iza govornice.

Ne vidi se šuma od panjeva!

Hoćete li da vam kažem što mislim o vašoj knjizi ili da ostanemo prijatelji?!

Uvek nova generacija kompjutera. Pravimo robotima rodoslovno stablo!

Zvono je bilo veliko i dobro. Samo zvonik nije izdržao.

Narod ne bi smeo da se meša u tudje poslove svoje vlade.

Dodeljujemo ordenu čoveka!

Nadgrobni spomenik će mi biti prazan. Epitaf mi je cenzurisan!

Srp i čekić su grafički prikaz njegove karijere: lupao je i žeo uspehe.

Ko su sluge nazadnog režima? Oni koji ga sprovode ili oni koji ga trpe?

Sudeći po jačini policije, tirani ne sumnjaju u snagu naroda!

Diktature se zavode kroz trijumfalne kapije!

Umesto kandidata menjali smo način izbora istih!

Ako ste uvek u pravu, ne znači da ste u pravu nego da ste na vlasti!

Sačuvaj nas Bože nepogrešivih ateista!

O istoriji civilizacije svedoče njene ruševine!

Svi za jednoga. Evo me!

Komedija je kad iluzionista zabavlja narod, tragedija je kad ga vodi!

Svadjamo se izmedju belog i bijelog, ali se u crnom nećemo mi-moići.

U mračnim vremenima hrabrost je biti svitac!

SLOBODAN VULIČEVIĆ (1927., Cetinje, Crna Gora – 2009., Rovinj)

Njegovi predci, Bokelji, genetski su upisali u njemu da je život apsolutna tajna i ne postoji način da ga se protumači. Ta neumitna istina rađala je instinkte u njemu po kojima se cijeloga svoga života kretao, tu nekonvencionalnost, bilo onda kada je sa svojih šest godina imao prvi mistični doživljaj u životu, bilo onda kada je spaljivao svoje slike koje je prethodno izlagao, bilo tada

kada je čvrsto zabravljivao vrata svoje samoće ostvarujući onu poželjnu duhovnu tamnicu koja je za umjetnika najveličanstveniji svijet. „Što sporije živiš, više vrijediš“, govorio je, „nigdje čovjek nije bliže mističnom, zanosnom, apsolutnom, kao u dubokom doživljaju erotske ljubavi, kada se sublimira nagon u zanos.“ Priredio je više od dvadeset samostalnih likovnih izložbi kod kuće i u inozemstvu; misli i aforizme je zapisivao na komadićima papira i objavio ih u dvije knjige: *Ovu knjigu posvećujem kapima kiše i Zapisi iz ulice Casale*.

Za umjetnika je važno da bude i u svom vremenu i izvan njega.

Uvjeri hrđu da željezo nije najslađa stvar na svijetu.

Činjenica je krajnje osiromašena stvarnost.

Ljubav prema životu najsublimniji je vid molitve.

Ptice pjevaju, ne misleći na slavu, ne očekujući pljesak.

Ljudi su odaniji religiji, nego Bogu.

Smrt je jedini potpuni povratak k Sebi.

Malo je stvari koje čovjek želi, a da mu nisu propast.

Što ima reći čovjek nakon što je objesio janje u izlogu?

Opće mišljenje je festival ludosti.

Briga oštećuje čovjeka lažnom postavom stvari.

Mnogi su cvjetovi dirljive ljepote uvenuli neopaženi.

Spavati mirno u blatu može samo onaj koji vidi nebo.

Ako ne umreš s osmijehom, ništa nisi shvatio.

Nevin i naivan čovjek najveća je ljepota.

Veliko oduševljenje je sasvim tiho, isto kao što velika ljubav ne urla.

Moja prva velika ljubav bila je šuma.

Okrutnost žene nadilazi poimanje muškarca.

Slomili su me u vrtu, stavili u vazuu, i kažu da me vole.

Znak da sam u krizi opaža se po tome da čitam novine.

Na slici je najznačajnije ono čega nema, ono što se sluti.

O velikoj se umjetnosti može govoriti malo, o maloj dosta.

Dok postižeš, svijet je vedar, kad postigneš, tuga bdije.

Prije no što počneš graditi kuću na tri kata, popij otrov.

RASTKO ZAKIĆ (1942., Kragujevac – 2014., Beograd)

Rastko Zakić se je, osim književnog rada, bavio arhitekturom, novinarstvom i nakladništvom. Bio je direktor i glavni urednik *Zapisa*, prve trajne radne zajednice pisaca u Jugoslaviji. Objavio je osam knjiga aforizama – apsolutni je rekorder po broju zabranjenih knjiga. Već je njegova prva knjiga aforizama *Na ljutu ranu ljutu travu* (objavljena 1967. godine) presudom suda u Kragujevcu zabranjena, a njen cjelokupni tiraž spaljen.

Sličnu sudbinu imale su još neke njegove knjige, zaključno s knjigom aforizama *Ukrštene reči*, objavljenoj u „orvelovskoj“ 1984. godini. Četverostruki je dobitnik cijenjene nagrade za satiru *Radoje Domanović*, kao i ostalih vrijednih nagrada. Po njegovu aforizmu *Kameleoni su trenutno crveni* nazvana je antologija srpskog aforizma objavljena 1989. godine u Njemačkoj. Poznat je po svojoj satiričkoj ubojitosti, no on je bio i vrhunski esteta (Teofilović).

Narod zna šta hoće. Zato mu se ne sme dati da bira.

Uspravne lome, savijene podupiru!

Da nam je neko pričao da će biti ovako, taj ne bi dugo pričao.

Smejali smo se do suza: na kraju se ispostavilo da nismo ni morali ratovati.

Pristojnost nalaže da se pobunimo.

Satira je vještina da se biranim rečima nekome kaže da je govno.

Zašto ćutimo? Duga je to priča!

Puzimo uzdignuta čela.

Kurvinski narod: hoće promene!

Izbori su poništeni, jer je uočeno da je na listićima zaokruživao kako je ko hteo.

Uhvaćen je na delu. Ne radi ništa.

Ko se smeje – pokazuje zube!

Pa šta ako je ministar nešto i ukrao! Nego je trebalo sve da prepusti lopovima.

Kad god navučemo čizme, prođemo kao bos po trnju.

Od nas čak i naši neprijatelji očekuju da se opametimo.

Nećemo poslušati glas razuma, jer više na nas.

Pet vekova smo se dogovarali da podignemo ustanak protiv Turaka. Zato smo i uspeli.

Nisu naše žrtve pale uzalud: biće to odličan povod za sledeći rat.

Nas može da vodi samo slepi vodja. Da ne vidi kakvi smo.

Ko laže, taj i krade, a ko krade laže da ne krade.

Mislili smo da smo nebeski narod, a ispostavilo se samo da smo narod u oblacima.

Ko manje zna lakše glavu daje.

Šta hoće ti pisci – pa i oni ubijaju svoje junake!

Izvršiće se obdukcija živih, da se utvrdi od čega su živi!

Srbi su narod najstariji, zato se često ponašaju kao babe!

SAN ONKRAJNE NOĆI

Parafrazirajući naslov jedne od najpoznatijih komedija Williama Shakespearea *San ivanjske noći*, tiskane 1600. godine, a mišlju se dotičući i ingeniozne američke drame *Društvo mrtvih pjesnika* iz 1989. godine, odnosno pokušavajući ova dva djela kontekstualizirati i sublimirati u kratak pogovor ove knjige, nastojat ću nešto reći o mrtvima koji su, bivajući integralnim dijelom nadnaravnog pojma pojavnosti kao takve, zapravo živi i življi no ikada, možda u jednom sveduhovnom smislu prisutniji no onda kada su uistinu i mesom i kostima i krvlju i živcima, dakle, materijom, bili živi i kretali se među nama.

Pedesetorica onkrajnih, pedesetorica suncostajnih, solsticijskih (*San ivanjske noći*), onih koji su, simbolički rečeno, birali najduži dan i najkraću noć za svoj odlazak-prelazak u – nešto, nama još uvijek nepojmljivo (jer smo toliko plašljivi), pa, *ipso iure*, i nepojavno u našim moždanima, a uistinu, u transcendentnosti nema normalnije i redovitije pojave no što je zemaljski život i kozmička smrt, kozmički život i ponovno zemaljsko rođenje, ali ovaj put rođenje u misli, u duhu, u bogodanu talentu, pa opet prelazak u raskošnu ljepotu sveduhovlja i sveznadarja svemirskih galaksija, *u cijelost svjetlosti i ništa više* (Tin Ujević).

Nama dovoljno.

Njima i previše.

A najduži dan njihova odlaska je trenutak kada je Tvorac pročitao sve njihove knjige, dokučio sve njihove misli te im priredio audijenciju. Oni nisu ni znali da su otišli, tek naše *bahtanje u suzama* odzvanjalo je nečujnim svemirom – to je bilo tako profano, tako nedostojno da se ni istiniti ni lažni kreatori svemira nisu ni osvrnuli; najkraća noć koja je nastupila po tom najdužem danu (sve izmjereno kantarom stroge nadnaravnosti) bio je, zapravo, katanizirani zemaljski mrak, talog ljudskosti isprepleten neraskidivom mrežom ljudske gluposti, neznanja, društvenih poredaka-neredaka, protiv kojih su novi stanovnici onkraja, njih pedesetorica dizali svoj glas dok su bili sapletani prekrvavim ovojnica živaca

i nagona kojih su oni bili nevoljki posjednici, ali su ih podnosili stoički jer Tvorac je čovjeku dopustio kržljanje samo repa, ali ne i podrepina i prirepina satkanih od strasti, pohlepa i požuda.

I sada se odmaraju na boljoj strani neba – individualci i nekonformisti (Društvo mrtvih pjesnika (aforista)) beskraj, onkraja, pjesnici-filozofi-satiričari mirnih eona i plemenitih era.

Do kada ćemo ih se sjećati?

U kojim knjigama citirati?

S kakvim *cvjetovima budućnosti* ćemo posjećivati vrtove njihovih zemnih ostataka?

Nepotrebna pitanja, još nepotrebniji odgovori.

Oni su imali najbolje riječi duha i satire; mi, njihovi štovatelji, čekamo najpovoljniji suncostajni dan da zamislimo još bolju stranu neba, onu u koju su oni prešli. Zastalno.

Na kraju nekoliko riječi o sasvim ovozemaljskoj formi ove knjige. Treća je to u nizu antologija koje su rezultat suradnje hrvatskih i srpskih aforista, *Beogradskog aforističarskog kruga i Udruge hrvatskih aforista i humorista*. Želio bih zahvaliti svima koji su, bilo posredno bilo neposredno, sudjelovali u nastanku ovih knjiga, na bilo koji način bili zaslužni za ovu prelijepu nizu satkanu od duha i produhovljenu za vječnost.

Ponajprije zahvaljujem ljudima koji su neposredno dali najveći obol u stvaranju ove knjige. To su: Slobodan Simić sa srpske i Miroslav Vukmanić s hrvatske strane. Bez te dvojice izvanrednih ljudi, satiričara, aforista, antologičara, ove knjige ne bi ni bilo. Barem ne u ovo vrijeme i ne u ovom fantastičnom obliku.

Kad sam Slobodanu iznio ideju za ovu knjigu, odmah ju je objeručke prihvatio, no ono što me pritom fasciniralo jest cijeli mali esej što mi ga je u hipu usmeno iznio minuciozno dočaravajući žive i preminule aforiste, govoreći o već objavljenoj zajedničkoj antologiji živih (Ružičasti crnjak) i ovoj o kojoj je ideju tek čuo! Ali ne da istakne koja jest ili će biti bolja, već suprotno – da, ističući njihovu komplementarnost, naglasi vrijednost obiju.

S Vukmanićem su se razgovori vodili na sličnoj razini.

A kolika je tek vrijednost u prebiranju, kao po najnježnijoj harfi,

po vlastitim bogatim knjižnicama tog čestita i marna dvojca, u osluškivanju nadstvarnih glasova iz posveta u ovu knjigu uvrštene pedesetorice onkrajnih...

Hvala i svima onima kojima objekcija satire i satiričara, ni u naj-sitnijem detalju ne promiče mimo njih – vrlo važne su mi bile njihove znanstvene analize, makar i u fusnotama donesene.

Hvala svima za oduševljenje.

Po njemu oni pripadaju boljoj strani Zemlje, onoj od čiste satire satkanjoj.

Zlatko Tomić

KAZALO

PREDGOVOR	5
ZVONIMIR BALOG.....	8
DUJE BAŠIĆ	10
TOMA BEBIĆ.....	12
MILAN BEŠTIĆ	14
IVAN BOŽDAR.....	16
JANKO BUČAR	18
MARIJA BUKOVAC.....	20
VLADIMIR BULATOVIĆ VIB.....	22
BRANISLAV BRANA CRNČEVIĆ	24
VESNA DENČIĆ.....	26
MIROSLAV DOLENEC DRAVSKI	28
ZVONIMIR DRVAR.....	30
ANTE DUKIĆ	32
VUK GLIGORIJEVIĆ	34
VLADO GOTOVAC.....	36
FADIL HADŽIĆ	38
ZDENKA HERŠAK	40
ZDRAVKO HORVAT	42
RADOMIR RADE JOVANOVIĆ.....	44
VLADIMIR JOVIČEVIĆ JOV.....	46
JURAJ JURJEVIĆ	48
PAVAO PAJO KANIŽAJ.....	50
MILAN KAUČIĆ	52
ANTE KESIĆ	54
GUSTAV KRKLEC.....	56
SREČKO LAZZARI	58
RINO MALOVRH	60

ROBERT MARIĆ	62
ILIJA MARKOVIĆ.....	64
VELIMIR MATUTINOVIĆ	66
IVAN MAŽURANIĆ/MIODRAG MILOJEVIĆ/	68
RADISLAV RAŠA PAPEŠ.....	70
VESNA PARUN.....	72
SRBOLJUB SRBA PAVLOVIĆ	74
ZORAN T. POPOVIĆ.....	76
DUŠKO RADOVIĆ	78
VLADAN SOKIĆ	80
ZORAN STANOJEVIĆ	82
ZLATKO STIPANIČIĆ-AUREL.....	84
LJUBO STIPIŠIĆ	86
TOMISLAV SUPEK.....	88
JOSIP ŠČRBAŠIĆ	90
DRAGAN ŠUŠIĆ.....	92
NIKOLA TRGOVČIĆ	94
MITAR TUCOVIĆ	96
MIHAILO VELJKOVIĆ.....	98
GRIGOR VITEZ.....	100
MILAN VITEZOVIĆ	102
SLOBODAN VULIČEVIĆ.....	104
RASTKO ZAKIĆ.....	106
SAN ONKRAJNE NOĆI.....	109

